

Suhtautuminen kehitysvammaisuuteen
Tapaus Pertti Kurikan Nimipäivät ja Euroviisut 2015

JOHANNA KUJANSUU

Tampereen yliopisto

Yhteiskuntatieteiden tiedekunta

Sosiaalityön pro gradu -tutkielma

Maaliskuu 2017

Tampereen yliopisto
Yhteiskuntatieteiden tiedekunta

KUJANSUU, JOHANNA: Suhtautuminen kehitysvammaisuuteen. Tapaus Pertti Kurikan
Nimipäivät ja Euroviisut 2015.

Pro gradu -tutkielma, 66 s.

Sosiaalityö

Ohjaaja: Suvi Raitakari

Maaliskuu 2017

Tutkimuksessa tarkastellaan miten kehitysvammaisuuteen ja kehitysvammaisiin suhtaudutaan Pertti Kurikan Nimipäivien euroviisutaivalta käsittelevässä julkisessa keskustelussa. Lisäksi tutkimuksessa kartoitetaan millaisessa kontekstissa kehitysvammaisuuteen asennoitumista ilmaistaan eli millaisia muita asioita kehitysvammaisuuden ohella keskustelussa arvioidaan. Tutkimuksessa pyritään myös antamaan yksityiskohtainen kuvaus Pertti Kurikan Nimipäivien euroviisutaipaleesta.

Tutkimus on toteutettu tapaustutkimuksen ja laadullisen asennetutkimuksen periaatteita hyödyntäen. Tutkimustapauksen tehtävänä on ollut toimia kiinnostuksen kohteena olevan ilmiön empiirisenä kontekstina. Tutkimuksen laajempaa teoreettista viitekehystä toimii sosiaalikonstruktivistinen ajattelutapa. Tutkimus sijoittuu yhteiskuntatieteellisen eli sosiaalisen vammais- ja vammaisuudentutkimuksen alueelle.

Tutkimuksen aineisto koostuu Helsingin Sanomissa keuhällä 2015 julkaistuista kirjoituksista, jotka käsittelevät Pertti Kurikan Nimipäivät -yhtyeen euroviisutaivalta. Aineisto muodostuu 48 artikkelista ja artikkeleita kommentoivista 126 kommentista. Aineistoa on analysoitu käyttäen laadullisen asennetutkimuksen menetelmiä.

Tutkimuksen tulosten valossa kehitysvammaisuuteen suhtauduttiin pääasiassa myönteisesti tai neutraalisti. Kielteistä asennoitumista kehitysvammaisuutta kohtaan oli havaittavissa vain vähän. Keskustelussa arvioidtiin kehitysvammaisuuden ohella 1) Uuden Musiikin Kilpailua ja Euroviisuja kilpailuna, 2) Pertti Kurikan Nimipäiviä yhtyeenä, 3) Pertti Kurikan Nimipäiviä valintana, 4) kilpailun lopputulosta ja 5) menestyksen hyödyllisyyttä. Näitä arvioidtiin vaihtelevasti myönteisesti, neutraalisti tai negatiivisesti.

Tutkimukseni antaa ajankohtaista tietoa siitä, miten kehitysvammaisuuteen ja kehitysvammaisiin suhtaudutaan 2010-luvulla. Tutkimus antaa myös viitteitä siitä, että suhtautumisessa on kuljettu myönteisempään suuntaan. Tutkimus tuo lisäksi esiin, minkälaisiin asioihin kehitysvammaisuus ominaisuutena liitetään ja mistä näkökulmista kehitysvammaisuutta määritellään. Tutkimus tarjoaa siten myös perspektiiviä siihen millaisiin asioihin tulisi kiinnittää huomiota, kun halutaan edistää kehitysvammaisten ihmisten yhdenvertaisuutta yhteiskunnassa. Siten jatkossakin on tärkeää tutkia miten kehitysvammaisuuteen suhtaudutaan. Jatkotutkimukset voisivat osoittaa myös onko kehitysvammaisuuteen suhtautumisessa kuljettu myönteisempään suuntaan vai ei.

Sosiaalityön käytäntöjen kannalta tutkimukseni muistuttaa kuinka (kehitys)vammaisia asiakkaita ei tule niputtaa yhteen ja samaan kategoriaan, kun mietitään millaisia tukitoimia ja palveluita he tarvitsevat tai haluavat. Lisäksi tutkimukseni muistuttaa kuinka sosiaalityössä ei tule unohtaa yhteiskunnallista vaikuttamista ja asiakkaiden oikeuksien puolustamista.

Avainsanat: kehitysvammaisuus, suhtautuminen, Pertti Kurikan Nimipäivät, Euroviisut

University of Tampere
Faculty of Social Sciences

KUJANSUU, JOHANNA: The attitudes towards intellectual disability. The case Pertti Kurikan Nimipäivät and Eurovision Song Contest 2015.

Master's Thesis, 65 pages

Social work

Supervisor: Suvi Raitakari

March 2017

This thesis studies the attitudes towards intellectual disability and intellectually disabled persons in public conversations regarding the participation of the band Pertti Kurikan Nimipäivät in the Eurovision Song Contest. Additionally, this thesis examines the context in which attitudes towards intellectual disability are expressed, i.e. what other topics are valued in the conversations alongside intellectual disability. This thesis also aims at providing a detailed description of the road to and the participation in the Eurovision Song Contest for Pertti Kurikan Nimipäivät.

This thesis uses the methods of a case study and qualitative attitude research. The aim of the case study is to provide empirical context for the phenomenon of interest. The social-constructionist mind set provides a wider theoretical context for this thesis, which is part of social scientific research and social research of intellectual disabilities.

The data for this thesis consist of writings published in the newspaper Helsingin Sanomat during spring 2015 discussing the participation of Pertti Kurikan Nimipäivät in the Eurovision Song Contest, all the way from the Finnish selection to the finals in Vienna. The data include 48 articles and 126 comments commenting the articles. The data have been analysed using qualitative attitude research methods.

The results of this thesis show that intellectual disability is regarded mainly positively or neutrally. Negative attitudes towards intellectual disabilities were rare. In addition to intellectual disability the discussion evaluated 1) the Eurovision Song Contest Finnish selection and the finals as a competition, 2) Pertti Kurikan Nimipäivät as a band, 3) Pertti Kurikan Nimipäivät as a choice, 4) the result of the contest and 5) the usefulness of success. These points were valued in varying degree positively, neutrally or negatively.

My thesis gives relevant information on how intellectual disability and intellectually disabled persons are regarded in the 2010s. It also refers that attitudes towards intellectual disabilities are more positive than before. Alongside attitudes, the thesis additionally reveals the types of topics intellectual disability as an attribute is connected with and the perspectives used to define intellectual disabilities. Thus this thesis may also provide information on important talking points when aiming to advance the equality of intellectually disabled persons. Therefore, it would be important to study also in the future how intellectual disability is regarded. Further studies could also show whether intellectual disabilities are regarded more positively or negatively.

Relating to practices in social work, my thesis reminds that (intellectually) disabled customers should not be treated as a homogenous group when considering what kinds of support and services they need or want. In addition, my thesis reminds that influencing the society and defending customers' rights should not be forgotten in social work.

Keywords: intellectual disability, attitudes, Pertti Kurikan Nimipäivät, Eurovision Song Contest

Sisälllys

1 Johdanto.....	1
2 Tutkimuksen taustaa.....	4
2.1 Tapaus Pertti Kurikan Nimipäivät ja Euroviisut 2015	4
2.2 Katsaus aiempiin tutkimuksiin.....	7
3 Määrittelyjä ja näkökulmia kehitysvammaisuuteen.....	12
4 Tutkimuksen toteutus.....	17
4.1 Tutkimuksen tehtävä, lähtökohdat ja tutkimuskysymykset.....	17
4.2 Tapaustutkimus tutkimustapana.....	19
4.3 Laadullisen asennetutkimuksen periaatteet	21
4.4 Asenne (menetelmällisenä) käsitteenä	24
4.5 Helsingin Sanomien tekstit aineistona	26
4.6 Aineiston analysointi	28
5 Analyysi	32
5.1 UMK ja Euroviisut kilpailuna.....	32
5.2 Pertti Kurikan Nimipäivät yhtyeenä	34
5.3 PKN valintana.....	36
5.4 Kilpailun lopputulos.....	38
5.5 Menestyksen hyödyllisyys	41
5.6 Kehitysvammaisuus	43
5.7 Kooste tuloksista	48
6 Yhteenveto ja johtopäätökset.....	52
6.1 Yhteenveto ja arvioita tutkimuksesta.....	52
6.2 Tulosten yleistettävyys, luotettavuus ja merkitys	55
6.3 Tutkimusprosessin reflektio	57
Lähteet	60

1 Johdanto

Jokaisella ihmisellä on tarve ja myös ihmisarvoon perustuva oikeus osallistua yhteiskuntaan sen täysivaltaisena jäsenenä. Vammaiset ihmiset eivät kuitenkaan ole monestikaan yhdenvertaisessa asemassa toisten ihmisten kanssa. Vaikka esimerkiksi esteettömyyden ja saavutettavuuden osalta edistystä onkin tapahtunut, vammaiset kohtaavat yhä monenlaisia esteitä, jotka rajoittavat yhdenvertaisuuden toteutumista. Esimerkiksi vammaisten työllistymistä vaikeuttavat tietämättömyys, pelot ja ennakkoluulot. Vammaisten mahdollisuudet elää ja toimia yhdenvertaisesti vammattomien tavalla edellyttävätkin yhteiskunnalta konkreettista apua tuen, ohjauksen ja palveluiden muodossa, esteettömyyttä ja saavutettavuutta sekä avointa että myönteistä asenneilmapiiriä. (Haarni 2006, 4; KVTL 2015; VAMPO 2010; Ekholm & Teittinen 2014, 85, 91; Vehmas 2012, 271; 2005, 129–131.)

Yhteiskuntamme arvo- ja asenneilmaston yhtenä keskeisenä vaikuttajana voidaan pitää mediaa, sillä yhteiskuntamme on laajasti medioitunut (ks. Wiio 2006, 34). Median välityksellä ihmiset muodostavat käsityksensä monista asioista. Median esittämä kuva vammaisuudesta toimii siten myös yhtenä vammaisuutta muodostavana ja vammaisuuden tulkintoihin vaikuttavana tekijänä (Vehmas 2005, 132–136). Ei siis ole yhdentekevää miten mediassa suhtaudutaan asioihin tai millaisen kuvan ne yhteiskunnallisista ja sosiaalisista ilmiöistä tuottavat.

Keväällä 2015 suomalaiset ja eurooppalaiset mediat toivat esiin merkittävässä määrin ja laajasti vammaisten (erityisesti kehitysvammaisten) asioita. Näin tapahtui, koska kehitysvammaisista muusikoista koostuva Pertti Kurikan Nimipäivät (PKN) -yhtye teki ja saavutti tällöin sen, mistä monet ihmiset, niin vammaiset kuin vammattomat voivat vain haaveilla: Pertti Kurikan Nimipäivät -yhtye pääsi edustamaan Suomea Eurovision-musiikkikilpailuissa (Eurovision Song Contest)¹ voitettuaan Suomen Uuden Musiikin Kilpailun. Eurovision-kilpailun voittoa ei tullut, mutta julkisuutta sitäkin enemmän sekä yhtyeelle itselleen että laajemmin kehitysvammaisten asioille.

---

¹ Kilpailun virallinen nimi on Eurovision laulukilpailu (englanniksi Eurovision Song Contest) (Eurovision Song Contest 2017a). Käytän tutkimuksessa kuitenkin kilpailusta myös nimitystä Euroviisut, koska tätä kirjoitusmuotoa käytetään mediassakin vakiintuneesti ja yleisesti.

Seurasin itsekin PKN -yhtyeen euroviisutaivalta suurella mielenkiinnolla ja myös äänestin heitä spontaanisti Uuden Musiikin Kilpailussa. Vasta jälkikäteen mietin miksi tein näin, vaikka en yleensä äänestä vastaavissa kilpailuissa. En voi sanoa pitäneeni yhtyeen edustuskappaleesta. Sen sijaan äänestin heitä kolmesta syystä: 1) yhtyeellä oli mahtava ”meininki”, 2) oli mahdollisuus vaikuttaa historiallisen tapahtuman syntyyn ja kulkuun sekä 3) halusin osoittaa tukeani kehitysvammaisille ihmisille.

Samaan aikaan kuin Pertti Kurikan Nimipäivät -yhtye oli keskellä ”euroviisuhuumaa”, pohdin tulevan pro gradu -tutkielmani aihetta. Olin kiinnostunut kehitysvammaisuuden aihepiiristä, mutta en sen tarkemmin osannut siinä vaiheessa tutkimuskohdettani määritellä. Poikkeava äänestyskäyttäytymiseni sai minut kuitenkin pohtimaan omaa suhtautumistani kehitysvammaisiin. Mietintöjeni myötä heräsi mielenkiintoni tutkia sitä miten muut ihmiset suhtautuvat kehitysvammaisiin ja kehitysvammaisuuteen. Ajatustani pohdittiin tutkielmaseminaarissa ja yhteisten keskustelujen myötä syntyikin ajatus yhdistää edellä mainittu tutkimusaihe ja Pertti Kurikan Nimipäivien euroviisutaival.

Edellä kerrottujen taustatapahtumien vaikutuksesta on siis tämä pro gradu -tutkielma saanut alkunsa. Tarkastelen tutkielmassani tapaustutkimuksen ottein ja laadullisen asennetutkimuksen periaatteita hyödyntäen miten kehitysvammaisuuteen ja kehitysvammaisiin suhtaudutaan Pertti Kurikan Nimipäivien euroviisutaivalta käsittelevässä keskustelussa. Kartoitan tutkimuksessani myös millaisessa kontekstissa kehitysvammaisuuteen asennoitumista kaiken kaikkiaan ilmaistaan, jotta tutkimusaiheestani olisi mahdollista saada syvä ja kokonaisvaltainen ymmärrys. Pysin lisäksi antamaan yksityiskohtaisen kuvauksen Pertti Kurikan Nimipäivien euroviisutaipaleesta. Tutkimukseni aineisto koostuu Helsingin Sanomissa keväällä 2015 julkaistuista Pertti Kurikan Nimipäivät -yhtyeen euroviisutaivalta koskevista 48 artikkelista ja artikkeleita kommentoivista 126 kommentista. Aineiston analyysin toteutan laadullisen asennetutkimuksen menetelmien avulla.

Tutkimukseni sijoittuu erityisesti yhteiskuntatieteellisen eli sosiaalisen vammais- ja vammaisuudentutkimuksen alueelle (englanniksi social research of disability). Vehmas (2010, 7) toteaa, että sosiaalista vammaistutkimusta on tehty ja tehdään Suomessa hajanaisesti, aika vähän ja tutkimukset ovat laadullisesti hyvin eritasoisia. Toiveenani ja tavoitteenani onkin omalta osaltani täydentää ja rikastaa sosiaalisen vammaistutkimuksen kenttää. Lisäksi toivon tarjoavani lukijoille

antoisan ja ajatuksia rikastavan lukukokemuksen kuvaillessani ja analysoidessani PKN:n historiallista euroviisutaivalta.

Tutkielmani etenee siten, että johdannon jälkeen kerron tutkimustapauksestani Pertti Kurikan Nimipäivät -yhtyeestä ja sen euroviisutaipaleesta sekä luon katsauksen tutkimusaiheeni kannalta keskeisiin aiempiin tutkimuksiin. Kolmannessa luvussa tuon esiin (kehitys)vammaisuuden erilaisia määritelmiä. Neljännessä luvussa esittelen puolestaan miten olen toteuttanut tutkimukseni. Viides luku sisältää tutkimukset tulokset. Lopuksi päätän tutkielmani yhteenveto ja johtopäätökset -osioon.

2 Tutkimuksen taustaa

Tässä luvussa tuon ensiksi esiin millaisesta tutkimustapauksesta on kyse. Kerron Pertti Kurikan Nimipäivät -yhtyeestä ja sen historiasta. Täten lukijan on helpompi jäsentää ja arvioida tuloksissa esitettyjä havaintoja. Luvun toisessa osiossa esittelen puolestaan tutkimusaiheeni kannalta keskeisiä tutkimuksia.

2.1 Tapaus Pertti Kurikan Nimipäivät ja Euroviisut 2015

(Kuva Anton Sucksdorff / YLE).

Kuvassa olevat miehet ovat vasemmalta alkaen Pertti Kurikka, Sami Helle, Kari Aalto ja oikeassa reunassa seisoo Toni Välitälo.

Pertti Kurikan Nimipäivät (PKN) on vuonna 2009 perustettu punk-yhtye, johon kuuluu neljä kehitysvammaista miestä: *Pertti Kurikka* säveltää, soittaa kitaraa ja sanoittaa kappaleet yhdessä laulaja *Kari Aallon* kanssa. *Sami Helle* soittaa bassoa ja *Toni Välitälo* puolestaan rumpuja. Yhtyeen

managerina ja musiikin sovittajana toimii vammaisohjaaja Kalle Pajamaa. (PKN 2015; Kouvolan Sanomat 2013.)

Yhtye on saanut alkunsa helsinkiläisen Lyhty ry:n järjestämässä kehitysvammaisille suunnatussa kulttuurityöpajassa. Elokuvaohjaaja Pekka Karjalaisen toiveissa oli saada elokuvaansa mukaan bändi, jossa soittaisi ja esiintyisi kehitysvammaisia muusikoita. Yhdistyksessä toimi tällöin jo monta yhtyettä, mutta elokuvaa varten haluttiin muodostaa kuitenkin kokonaan uusi kokoonpano, jonka ytimenä toimisi kitaristi Pertti Kurikka. Pertti Kurikalla oli vahva punk-tausta ja näin PKN:stä muodostui luonnollisesti punk-yhtye. Kurikka sävelsi ja Aalto sanoitti *Kallioon*-kappaleen kesällä 2010 ensi-iltaan tullutta *Vähän kunnioitusta* -elokuvaa varten. Laaja yleisö tuli tietoiseksi Pertti Kurikan Nimipäivistä keväällä 2009, kun Lyhty-yhdistyksessä työskennellyt ohjaaja Kalle Pajamaa teki kappaleesta hovin vuoksi videon, jonka hän lisäsi internetissä toimivaan videopalvelu YouTubeen. Videosta tuli suosittu ja parissa viikossa se keräsi yli kymmentuhatta katsojaa. (Kemppainen 2015; PKN 2015.)

Pian videon julkaisun jälkeen Pertti Kurikan Nimipäiville tarjottiin keikkaa Helsingissä sijaitsevalle Fucking Disco -punkklubille. Ensimmäisen esiintymisensä myötä heitä pyydettiin keikoille muillekin klubeille, kuten maineikkaalle Tavastia-klubille. Keväällä 2010 yhtye teki ensimmäisen konserttimatkansa pääkaupunkiseudun ulkopuolelle Tampereelle. (Kemppainen 2015.) Yhtye julkaisi EP-levyn *Ei yhteiskunta yhtä miestä kaipaa* vuonna 2010, ja se myytiin loppuun nopeasti. Levy on ilmestynyt Suomen lisäksi Saksassa. Tämän jälkeen Pertti Kurikan Nimipäivät on julkaissut monia singlejä, kuten *Aina mun pitää* (Suomen Euroviisuedustuskappale 2015), EP-levyjä sekä kokoelma-albumit *Kuus kuppia kahvia ja yks kokis* (2012) että *The Best of Greatest Hits* (2015). (PKN 2015.) Pertti Kurikan Nimipäivistä on tehty lisäksi dokumenttielokuva *Kovasikajuttu* vuonna 2012. Elokuvalle on tekeillä myös jatko-osa *Tokasikajuttu* (tietävästi työnimeltään ”Multa vietiin hammasharja”), joka on tulossa ensi-iltaan aikaisintaan vuonna 2017. (Helsingin Sanomat 2015a; PKN 2015; Turun Sanomat 2015.)

Tampereella Vastavirta-klubilla 2010 keväällä tehdyn keikan jälkeen Pertti Kurikan Nimipäivät on esiintynyt niin Suomessa kuin ulkomailla yhteensä yli kahdessasadassa konsertissa. Yhtye on kiertänyt soittamassa muun muassa Yhdysvalloissa, Kanadassa, Saksassa, Norjassa ja Iso-Britanniassa. (PKN 2015.) Helmikuussa 2015 Pertti Kurikan Nimipäivät osallistui Suomessa Uuden Musiikin Kilpailuun kappaleella *Aina mun pitää*. Yhtye pääsi ensimmäisestä karsinnasta suoraan

kilpailun finaaliin ja voitti kilpailun. Voitto merkitsi pääsyä Suomen edustajaksi Eurovisionlaulukilpailuun. (YLE 2015a.)

EURO♡VISION

SONG CONTEST

(Eurovision Song Contest 2017b).

Kuudettakymmenettä kertaa järjestetyt Eurovision-kilpailut pidettiin Itävallassa Wienissä toukokuussa 2015. Kilpailuun osallistui kaikkiaan 40 maata, joista 23.5.2015 pidetyssä finaalissa esiintyi 27 maata. Juhlavuoden kunniaksi Australiakin oli kutsuttu kilpailuun mukaan. (Eurovision Song Contest 2017a.) Pertti Kurikan Nimipäivät – yhtyeen osallistuminen kilpailuun oli historiallista kolmella tavalla: PKN:n valinnan myötä Euroviisuihin osallistui ensimmäistä kertaa kehitysvammaisia muusikoita ja ensimmäistä kertaa kilpailussa soi punk-tyylinen musiikki. Kilpailukappale *Aina mun pitää* oli lisäksi lyhyin kappale mitä Euroviisuissa on milloinkaan esitetty. Sen kesto oli 1 minuutti ja 25 sekuntia. (Helsingin Sanomat 2015b.)

Aina mun pitää -kappaleen sävelsi Pertti Kurikka, sanoitti Kari Aalto ja sovitti Kalle Pajamaa yhdessä Teuvo Merkkiniemen kanssa. Kappaleen sanoitus on seuraavanlainen:

*Aina mun pitää siivota
Aina mun pitää tiskata
Aina mun pitää käydä töissä
Aina mun pitää käydä lääkärissä*

*En saa mennä koneelle
En katsoo telkkarii
En saa edes nähdä mun kavereita*

Aina mun pitää olla kotona

Aina mun pitää alkaa tehdä tehtäviä

Aina mun pitää syödä kunnolla

Aina mun pitää juoda kunnolla

En saa syödä karkkia

En juoda limua

En saa edes juoda alkoholia

Aina mun pitää levätä

Aina mun pitää nukkua

Aina mun pitää herätä

Aina mun pitää käydä suihkussa

(PKN 2015).

Pertti Kurikan Nimipäivät esiintyi 19.5. pidetyssä Euroviisujen semifinaalissa, mutta yhtye karsiutui jatkosta eikä päässyt 23.5. pidettyyn loppukilpailuun mukaan. (YLE 2015b). Yhtye sai kuitenkin runsaasti kansainvälistä huomiota. Useat maat, kuten Venäjä ja Saksa haastattelivat yhtyettä televisio-ohjelmiinsa, ja esimerkiksi brittiläiseen The Independent -lehteen kirjoitettiin Pertti Kurikan Nimipäivistä juttu. Punk-legendaksi kutsutun Dead Kennedys -yhtyeen facebook-sivuille linkittämä artikkeli Pertti Kurikan Nimipäivistä Deathandtaxesmag.com -verkkosivuilla herätti vilkkaan keskustelun. (Dead Kennedys 2015; MTV 2015; YLE 2015c.)

Kesällä Euroviisu-kilpailun jälkeen Pertti Kurikan Nimipäivät -yhtye tiedotti aikeistaan jättää keikkailemisen ja levyttämisen vuonna 2016. Lopettamisaiheet kumpusivat Pertti Kurikan halusta jättäytyä eläkkeelle täyttäessään 60 vuotta kyseisenä vuonna. Näin myös tapahtui ja Pertti Kurikan Nimipäivät esiintyivät viimeisen kerran Tapaninpäivänä 27.12.2017 helsinkiläisessä rockbaarissa On the Rocksissa (Helsingin Sanomat 2016; PKN 2015; YLE 2015d)

2.2 Katsaus aiempiin tutkimuksiin

Suomessa 2000-luvulla sosiaalisen vammaistutkimuksen kiinnostuksen kohteena ovat olleet osallistavan kasvatuksen (inclusive education) ja tuetun työllistymisen teemat. Myös vammaisuutta jostain tietystä näkökulmasta esiin tuovat artikkelikokoomateokset (ks. esim. Kivirauma 2008;

Teittinen 2010; 2006) ja vammaisuuden filosofiset tutkimukset (ks. esim. Vehmas 2005; 2009) ovat yleistyneet. (Saloviita 2013, 46.) Vehmas (2005) esittelee vammaisten historiaa ja vammaisten ihmisten yhteiskunnallisen aseman muotoutumista länsimaissa, mutta muuten suomalaisessa vammaistutkimuksissa ei ole viime vuosina juurikaan käsitelty suoraan vammaisiin tai vammaisuuteen suhtautumista. Vammaisuuteen asennoitumista on kuitenkin jonkin verran sivuttu tutkimuksissa, joissa varsinaisen tarkastelun kohteena ovat olleet vammaisuuden diskurssit ja stereotypiat.

Seuraavaksi esittelen aikajärjestyksessä näitä harvoja, tutkimukseni kannalta merkityksellisiä suomalaisia tutkimuksia, joissa käsitellään nimenomaan kehitysvammaisuuteen ja kehitysvammaisiin suhtautumista. Kehitysvammaiset ovat olleet näiden tutkimusten aineistoissa tai analyysin kohteena joko suoraan tai yhtenä ryhmänä muiden marginaaliryhmien joukossa. Esittelyni kohteena ovat näin ollen Harjulan (1996) väitöskirja, Nygårdin (1998) teos, Kuparisen (2005) väitöskirja, Niemenmaitten (2006) pro gradu – tutkielma ja Saarisen (2013) artikkeli. Lisäksi esittelen lopuksi Pietikäisen (2012) ja Korpelan (2016) pro gradu – tutkielmat, sillä näissä Pertti Kurikan Nimipäivät -yhtye on oman tutkimukseni tapaan keskeisessä roolissa.

Minna Harjula (1996) on historian alaan kuuluvassa väitöskirjassaan *”Vaillinaisuudella vaivatut. Vammaisuuden tulkinnat suomalaisessa huoltokeskustelussa 1800-luvun lopulta 1930-luvun lopulle.”* tarkastellut vuosisadan vaihteen lehtikirjoittelua vammaisista. Toivo Nygård (1998) on käsitellyt puolestaan teoksessaan *”Erilaisten historiaa: marginaaliryhmät Suomessa 1800-luvulla ja 1900-luvun alussa”* miten Suomessa 1800-luvulla ja 1900-luvun alkupuolella suhtauduttiin marginaaliryhmiin, kuten esimerkiksi irtolaisiin, aisti- ja kehitysvammaisiin sekä pakolaisiin.

Sekä Nygårdin (1998) että Harjulan (1996) teoksesta käy ilmi, että kehitysvammaisia pidettiin 1800-luvun puolella tylsinä ja tyhminä ihmisinä, koska he eivät kyenneet oppimaan elämän arkisia käyttäytymistapoja ja toimintoja. Kehitysvammaisiin suhtauduttiin kuitenkin melko suopeasti, sillä heidän ajateltiin olevan pääosin hyväntahtoisia. Sitten 1800–1900-luvun vaihteessa asenteet heitä kohtaan alkoivat kääntyä kielteisempään suuntaan. Kehitysvammaiset alettiin nähdä moraalittomina henkilöinä, jotka ennen pitkää väistämättä ajautuvat pahuuden, rikollisuuden ja siveettömyyden teille. Suhtautumisessa aisti- ja kehitysvammaisia kohtaan yhdistyivät useat siihen aikaan olemassa olevat yhteiskunnalliset ja kulttuuriset näkemykset. (Nygård 1998, 76, 87–91.) Harjula (1996) toteaa teoksessaan kuitenkin, että vammaisuus pääsi tuohon aikaan vain harvoin

lehtien otsikoihin ja laajan huomion kohteeksi. Ajankohtaiset, päivänpolttavat asiat, kuten valtiollinen politiikka ja työväenkysymys täyttivät sen sijaan lehtien palstat. (emt., 18.)

Riitta Kuparinen (2005) on väitöskirjatyönään tehnyt tapaustutkimuksen Helsingin Marjaniemen kaupunginosan asukkaiden suhtautumisesta kehitysvammaisten asuntolan rakentamiseen kyseiselle alueelle. Kuparisen laaja aineisto sisälsi 64 valitusasiakirjaa, noin sata sanomalehtitekstiä, 522 haastattelua ja osallistuvaa havainnointia kolmen vuoden ajan vuosina 1997–2000. Tutkimuksesta käy ilmi, että suunniteltu asuntolahanke aiheutti voimakasta vastustusta marjaniemeläisten keskuudessa. Asenteet kehitysvammaisia kohtaan olivat hyvin kielteisiä, mikä johtui erityisesti ihmisten peloista. Kehitysvammaiset olivat monille ennestään vieraita. Heistä ei tiedetty juurikaan, mutta arveluita oli senkin edestä. Kehitysvammaisten tuloa alueelle vastustettiin, koska heidän ajateltiin olevan pelottavia, arvaamattomasti ja väkivaltaisesti käyttäytyviä henkilöitä. Pelkoa herätti myös olettaus, että kehitysvammaisten myötä alueelle saapuisi huumejoukkioitakin, koska kehitysvammaiset käyttävät niin paljon lääkkeitä. Kehitysvammaisia pidettiin myös ylipäänsä vastenmielisinä. Kaiken tämän ohella asukkaat olivat huolissaan kuinka Marjaniemen imago romahtaisi kehitysvammaisten asuntolan tulon takia.

Niemenmaa Henriikka ja Niemenmaa Jari (2006) tutkivat yhdessä kvantitatiivisen asennetutkimuksen keinoin kasvatustieteiden pro gradu -tutkielmassaan miten luokanopettajat, erityisopettajat ja opettajiksi koulututtavat oppilaat asennoituvat määrättyihin valtaväestöön nähden erilaisiin ihmisryhmiin. Aineiston muodosti opiskelijoilta Jyväskylässä ja opettajilta Pirkanmaalta, Satakunnasta sekä Keski-Suomesta kyselylomakkeilla kerätty tieto. Vastaajia oli yhteensä satakolmekymmentäneljä. Tutkimuksen perusteella suhtautuminen erilaisuuteen oli ennemminkin myönteistä kuin kielteistä. Eri ryhmiin suhtautumisessa oli kuitenkin havaittavissa eroja. Autistit, käytöshäiriöiset ja kehitysvammaiset olivat hyväksyttävyyssjärjestyksessä viimeisiä ja heihin suhtauduttiin kielteisimmin.

Minna Saarinen (2013) on artikkelissaan ”*Vaikeasti kehitysvammaiseksi diagnosoituun opiskelijaan kohdistuneet suhtautumistyyliyt yliopisto- ja vapaa-ajan ympäristöissä*” tarkastellut millaisia suhtautumistyyppisiä vaikeasti kehitysvammaiseksi diagnosoitua 23-vuotiasta opiskelijaa kohtaan ilmenee yliopiston ja vapaa-ajan eri toimijoiden puheissa ja toiminnassa. Tuettuun aikuisopiskeluun perustuen Emma -nimiselle opiskelijalle oli muokattu yksilöllinen toimintaohjelma, johon sisältyi yliopisto-opintojen lisäksi vapaa-ajanohjelmaa ja yhteisössä liikkumista. Tutkimusaineisto sisälsi

haastatteluja, opiskelijaa koskevia asiakirjoja ja osallistuvan havainnoinnin avulla kerättyjä havaintopäiväkirjoja. Aineiston analyysissä hyödynnettiin induktiivista sisällönanalyysia. Aineistosta löytyi neljä erilaista suhtautumistyyppiä: tasa-arvoinen, suojeleva, passiivinen ja negatiivinen suhtautumistyyli.

Saarisen (2013) tutkimuksessa passiivinen ja tasa-arvoinen suhtautuminen oli yleisintä. Suojelevaa tai negatiivista suhtautumista esiintyi vähemmän. Tasa-arvoinen suhtautuminen näyttäytyi hyväksyvänä ja positiivisena kahden aikuisen välisenä kanssakäymisenä, jossa vuorovaikutus oli vastavuoroista. Myös suojelevassa suhtautumistyyllissä vuorovaikutus oli positiivista ja hyväksyvää, mutta siihen sisältyi lisäksi holhoavia piirteitä. Suojelevan tyylin vuorovaikutuksessa tuli esiin lapsi-aikuinen asetelma: Emmalle tarjottiin tukea ja apua runsaasti ja hänen puolestaan tehtiin asioita. Monissa eri tilanteissa ilmeni kuitenkin passiivista asennoitumista. Emmaan ei yritetty ottaa kontaktia tai hänen läsnäolonsa ei reagoitu millään tavalla. Suhtautuminen oli toisin sanoen välinpitämätöntä ja aloitteetonta. Toisinaan Emmaan suhtauduttiin lisäksi selvästi kielteisellä asenteella torjuvasti ja vähättelevästi. Emmalle saatettiin esimerkiksi puhua tiukalla äänensävyllä tai hänelle hymyiltiin tietyllä tavalla. Emmalle ei myöskään aina puhuttu suoraan vaan asia sanottiin avustajalle.

Kehitysvammaisuus ja Pertti Kurikan Nimipäivät ovat jo vuonna 2012 päässeet aiheeksi Minna Pietikäisen (2012) sosiaalipsykologian pro gradu -tutkielmaan. Pietikäinen kartoittaa tutkielmassaan Foucault'n kriittiseen diskurssianalyysiin nojautuen diskursseja kehitysvammaisuudesta suomalaisessa painetussa ja sosiaalisessa mediassa. Aineisto koostuu Pertti Kurikan Nimipäivät -yhtyeen lyriikoista, heidän YouTube-kommentoinneistaan sekä yhtyettä koskevista kirjoituksista vuosien 2009–2012 välillä että yhtyeestä kertovan Kovasikajuttu-dokumenttielokuvan markkinoinnista. Tutkimuksessa löytyi kehitysvammaisuutta määrittäviksi diskursseiksi toimintakyvyn, lääketieteen ja tasa-arvon / kansalaisuuden diskurssit. Lisäksi suoraan Pertti Kurikan Nimipäivät -yhtyettä käsittelevissä kommentteissa tuli esiin aidon punkin diskurssi.

Helena Korpela (2016) on journalistiikan pro gradu -tutkielmassaan käsitellyt vammaisuuden representaatioita suomalaisessa mediassa. Korpelan tutkielma on erityisen mielenkiintoinen oman tutkimukseni kannalta, sillä Korpela on tutkimukseni tapaan tarkastellut tapaustutkimuksena Pertti Kurikan Nimipäivät – yhtyeen euroviisu-uutisointia keväältä 2015. Tutkimuksessa käytetty aineisto ja aineiston analyysimenetelmä ovat kuitenkin erilaiset kuin omassa tutkimuksessani. Korpelan

tutkimuksen aineisto on muodostunut suomalaisissa yleisaikakauslehdissä julkaistuista Pertti Kurikan Nimipäivät – yhtyettä koskevasta seitsemästä kansijutusta. Aineistoa on analysoitu laadullisen sisällönanalyysin keinoin. Tutkimuksesta nousi esiin sekä perinteisiä stereotyyppioita että uusia vammaisuuden kuvaamistapoja. Löydetyt kuvaamistavat olivat: ainutlaatuinen kehitysvammainen, kykenevä kehitysvammainen, kehitysvammainen subjektina, kehitysvammainen objektina, yllättävä kehitysvammainen ja kehitysvammainen punkkarina.

3 Määrittelyjä ja näkökulmia kehitysvammaisuuteen

Tässä luvussa jäsenen ymmärrystä kehitysvammaisuudesta. Kehitysvammaisuuden erilaisten määrittely- ja ymmärrystapojen esittelyn keskiössä on yhteiskuntatieteellisen vammaistutkimuksen näkökulma vammaisuuteen, koska tutkimukseni paikantuu erityisesti yhteiskuntatieteellisen vammaisuuden- ja vammaistutkimuksen kentälle². Esittelyn ohella tuon myös esiin millaiseen näkemykseen kehitysvammaisuudesta nojaudun omassa tutkimuksessani.

Suomessa lain kehitysvammaisten erityishuollosta (23.6.1977/519) mukaan kehitysvammaiseksi ihmiseksi todetaan henkilö, jonka *”kehitys tai henkinen toiminta on estynyt tai häiriintynyt synnynnäisen tai kehitysiässä saadun sairauden, vian tai vamman vuoksi ja joka ei muun lain nojalla voi saada tarvitsemiaan palveluja.”* Edellä mainitun lisäksi voidaan yleisesti ottaen sanoa, että kehitysvammaisella tarkoitetaan ihmistä, jolla on kehitysvammastaan johtuen vaikeuksia ymmärtää ja oppia uusia asioita. Käsitteellinen ajattelu on kehitysvammaisille hankalampaa kuin muille, mutta kehitysvammaiset voivat kuitenkin oppia monia asioita muiden ihmisten tapaan. Kehitysvamman aste voi vaihdella kehitysvammaisten välillä hyvin paljon. Osalla kehitysvammaisista on vain lieviä oppimis- ja ymmärtämisvaikeuksia, toisilla taas vamma voi olla hyvin vaikea-asteinen. Suomessa on yhteensä suunnilleen 40 000 eriasteisesti kehitysvammaista ihmistä. (KVTL 2015; Vernerinet 2014.)

Kehitysvammaisuutta, kuten muutakin vammaisuutta, voidaan määrittellä myös monilla muilla tavoilla kuin miten edellä luonnehdittiin. Eri kulttuureissa ja eri aikakausina käsitys kehitysvammaisuudesta onkin ollut hyvin vaihteleva. Vehmas (2006, 119) pitää vammaisuutta moniulotteisena ja -mutkaisena ilmiönä. Uudet ajattelutavat harvoin kuitenkaan korvaavat vanhat käsitykset täysin vaan ne elävät toistensa kanssa usein rinta rinnan tuottaen samalla ilmiöstä kokonaisvaltaisemman kuvan. Eri lähestymistavat voivat olla myös riippuvaisia toisistaan ja ne

---

² Teittinen (2006, 6) toteaa vammaisuuden tutkimuksen ja vammaistutkimuksen olevan käsitteellisesti eri näkökulmia samasta ilmiöstä. Vammaisuuden tutkimuksessa tarkastelun ytimessä on vammaisuuden ilmiö ja vammaistutkimuksessa keskitytään puolestaan vammaisiin henkilöihin yksilöinä tai ryhminä. Suomessa ei ole kuitenkaan ollut yleistä, että vammaisuuden tutkimuksen ja vammaistutkimuksen käsitteitä eroteltaisiin toisistaan. Erotteluun ei ole ollut tarvetta, sillä kumpikaan näkökulma ei sulje toistaan pois, eivätkä ne ole myöskään ristiriidassa keskenään. Täten samaan tutkimukseen voi sisältyä molemmat näkökulmat ja näin tässäkin tutkimuksessa on esillä sekä kehitysvammaisuus ilmiönä että kehitysvammaiset yksilöinä tai ryhminä.

voivat palvella eri käyttötarkoituksia. Esimerkiksi kussakin tutkimuksen teossa käytettävä vammaisparadigma pohjautuu siihen millainen substanssi, tutkimusasetelma ja valittu metodi tutkimuksessa on kyseessä. (Savtschenko & Suikkanen & Linnakangas 2010, 67; Teittinen 2006, 15.)

Perinteisin tapa tarkastella kehitysvammaisuutta on medikaalinen eli lääketieteellinen, jossa jonkin ihmisen kehitysvammaisuutta määritetään suhteessa sen mukaan mitä lääketieteessä pidetään kriteerinä normaalille, terveelle ja vammattomalle olotilalle. Lääketieteellisen näkemyksen mukaisesti vammaisuus ymmärretään vamman aiheuttamana yksilöllisenä ongelmana. Vammojen tunnistaminen ja yksilön toimintakyvyn paranemiseen tähtäävät hoidolliset, kuntoutukselliset ja kasvatukselliset keinot ovat merkityksellisimpiä asioita. Ympäristötekijöiden merkitystä pidetään toissijaisena. (Savtschenko ym. 2010, 67; Helsingin yliopisto 2015; Vernerinet 2014.) Älykkyydosamäärää käytetään olennaisimpana kriteerinä yksittäisten ihmisten tunnistamisessa ja määrittelyssä kehitysvammaisiksi. WHO:n tautiluokituksessa ICD-10:ssä tuodaankin esiin tarkat älykkyydosamääräraajat lievälle, keskivaikealle, vaikealle ja syvälle kehitysvammaisuudelle (ks. Huttunen 2014; Tautiluokitus ICD-10 2011). (Seppälä 2010, 180; Vernerinet 2014.)

Yhteiskuntatieteellisessä vammaistutkimuksessa sosiaalisen lähestymistavan eri muodoista on tullut vammaisuuden käytetyimpiä tulkinta- ja määrittelytapoja. Yhteiskuntatieteellisessä vammaistutkimuksessa vammaisuus ilmenee erityisesti yhteiskunnallisena, kulttuurisena ja poliittisena ilmiönä. Vammaisuutta ei siis selitetä ensisijaisesti yksilön ominaisuuksilla vaan vammaisuus käsitetään esimerkiksi sukupuolen tai etnisyyden kaltaiseksi sosiaalisiksi ilmiöksi. Laveasti ajateltuna vammaisuudessa on näin ollen kyse siitä, että vammaiseksi todetun henkilön tarpeet ja yhteiskunnalliset olosuhteet sekä käytännöt eivät kohtaa vaan törmäävät yhteen. (Vehmas 2012, Helsingin yliopisto 2015.) Vammaisuuden sosiaaliset selitysmallit voidaan jakaa karkeasti kahtia englantilaiseen materialistiseen näkökulmaan (eli vammaisuuden sosiaaliseen malliin, the social model of disability) ja sosiaaliskonstruktivistiseen näkökulmaan. Tavallisesti molemmat näkökulmat ja niiden nivoutuminen toisiinsa otetaan kuitenkin vammaistutkimuksissa huomioon. (Vehmas 2005, 109–149.)

Materialistisen näkökulman mukaan ydinasia vammaisuudessa on siinä, että yhteiskunnassa ei kyetä mukauttamaan ympäristöä ja palveluita erilaisten ihmisten tarpeisiin. Elimellisiä ominaisuuksia tai toiminnan rajoituksia pidetään toissijaisina seikkoina. Sosiaalisessa mallissa

vammaisuus (disability) pidetäänkin erillään kehon fyysisestä vammasta (impairment) käsitteestä (Vehkakoski 2006, 20). Lääketieteellinen näkökulma itse vammasta toki tunnustetaan, mutta samalla painotetaan, etteivät vammasta aiheutuvat pulmat johdu vammasta vaan ympäristön ja yhteiskunnan rakenteellisista ja kulttuurillisista vammauttavista tekijöistä. Vammaisuus näyttäytyykin siten yhtenä syrjinnän ja sarron muotona. Vammaisuuteen liittyy tällöin myös poliittinen ulottuvuus: taistelu vammauttavien yhteiskunnallisten käytäntöjen vastaan. (Haarni 2006, 11; Savtschenko ym. 2010, 67, Vehmas 2006.) Sosiaalista mallia on kuitenkin kritisoitu muun muassa, koska se ei kerro lähes mitään kehitysvammaisista tai muuten psyykkisesti sairastuneista ihmisistä (Vehmas 2005, 145).

Siinä missä materialistisessa lähestymistavassa vammaisuuden haittojen ajatellaan johtuvan yhteiskunnallisista ja taloudellisista järjestelyistä, sosiaalisessa konstruktionismissa materiaalien olosuhteiden perustan nähdään osaltaan rakentuvan kielestä, ideoista ja arvoista. Sosiaalisen konstruktionismin johtavana ajatuksena on, että ihmisten kielenkäyttö sekä kuvaa maailmaa että merkityksellistäänsä rakentaa sitä. Näin ikään voidaan ajatella, että vammaisuus ei ole yleispätevä ilmiö, vaan sen merkitys muodostuu tietyssä sosiaalisessa yhteydessä. (Vehmas 2005, 121; ks. myös Berger & Luckman 1994.)

Ääripään konstruktionistisessa tulkinnassa ainoa todellisuus onkin se, jonka ihminen luo kielenkäytössään ja merkityksellistämisen prosessissaan. Vammaistutkimuksessa tällainen äärimuotoinen konstruktionistinen ajattelu tarkoittaisi, että vammaisten elimellisten vammojen biologinen olemassaolo kiellettäisiin. Tavallisimmin vammaistutkimus kuitenkin perustuu maltillisempaan konstruktionistiseen näkemykseen, jolloin todellisuuteen suhtaudutaan realistisesti. Tällöin tunnustetaan, että ainakin osa maailmasta on objektiivisesti olemassa, vaikka joidenkin ihmisten havainnot, käsitykset ja niistä tehdyt väitteet sanoisivat muuta. Näin ollen fyysisten faktojen ja sosiaalisten tosiasioiden olemassaolo on mahdollista erottaa. Voidaankin siis sanoa, että *”Ihmisten käsitykset kehitysvammaisesta ja hänen kehitysvammaisuudestaan ovat väistämättä sosiaalisesti konstruoituja, mutta hänen vammansa ja yleinen toimintakykynsä puute ovat todellisia riippumatta muiden käsityksistä.”* (Vehkakoski 2006, 13; Vehmas 2012, 278–281; 2006, 229–231).

Lääketieteellisen ja yhteiskuntatieteellisten sosiaalisten näkökulmien rinnalla on pitkään ollut käytössä lisäksi toimintakyvyn lähestymistapa, jonka avulla pohditaan vammaisen valmiuksia selviytyä eri ympäristöissä henkilön vahvuuksia ja voimavaroja korostaen (Vernerinet 2014).

Esimerkiksi kuntoutustieteissä lähestytään vammaisuutta toiminnallisuuden lähtökohdista, jolloin olennaista ovat vammaisen toiminnalliset rajoitteet ja tavoite korjata epäsuhta tilanne kuntoutuksen ja apuvälineiden avulla (Savtschenko ym. 2010, 67). Toimintakyvyn näkökulma tulee esiin vammaisuuden tarkastelussa moniulotteisen mallin avulla. Moniulotteisessa mallissa vammaisuutta luonnehditaan usean eri ulottuvuuden, kuten fyysisen poikkeavuuden ja siitä seuraavan toiminnallisen poikkeavuuden sekä ympäristön esteiden avulla. Toisin sanoen tässä mallissa vammaisuus hahmottuu yksilöllisten ja ympäristötekijöiden välisen vuorovaikutuksen tuloksena. Moniulotteisesta mallista käytetään myös nimitystä biopsykososiaalinen malli. Esimerkkinä tästä mallista on muun muassa WHO:n vuonna 2001 hyväksymä standardi, ICF (International Classification of Functioning, Disability and Health). ICF on julkaistu Suomessa vuonna 2004 nimellä Terveiden, toimintakyvyn ja toimintarajoitteiden kansainvälinen luokitus. (Haarni 2006, 9; Miettinen 2010, 42–64.) Moniulotteinen malli (tai biopsykososiaalinen malli) voidaan nähdä yrityksenä rakentaa kompromissia vammaisuuden sosiaalisen ja yksilöllisen lähestymistapojen väliin. ICF on kuitenkin sangen lääketieteellisesti painottunut. (WHO 2004, 19–20; Savtschenko ym. 2010, 67.)

Hisayo Katsui (2005) on väitöskirjassaan puolestaan rakentanut eräänlaista laajennusta vammaisuuden sosiaalisen malliin yhdistämällä tähän vammaisten henkilöiden ihmisoikeuksia korostavan näkökulman. Katsui kutsuu tätä yhdistelmää vammaisuuden poliittiseksi malliksi (*political model of disability*). Poliittisessa mallissa vammaisuus ymmärretään oikeuksien puuttumisena. Mallissa painotetaan vammaisten ihmisten omaa aktiivista poliittista vaikuttamista ja toimintaa taistelussa epäoikeudenmukaisuutta aiheuttavia yhteiskunnallisia rakenteita vastaan. Tavoitteena on saavuttaa pysyvä ja täysi tasa-arvo kaikkien ihmisten kesken.

Kaiken kaikkiaan vammaisuuden käsittelemistä ihmisoikeuskysymyksenä voidaan pitää ajankohtaisimpana ja uusimpana (joskaan ei aivan uutena³) suuntauksena vammaistutkimuksessa (Savtschenko ym. 2010, 68). Katsuin (2005) poliittisessa mallissa korostuu vammaisten oma aktiivinen rooli oikeuksiensa asianajajana, mutta tavallisempaa lienee, että ihmisoikeuskysymyksiin keskittyvissä tutkimuksissa ja ohjelmissa on keskeisintä kiinnittää huomiota yleisesti vammaisten ihmisoikeuksien toteuttamiseen ja toteutumiseen. Tätä lähestymistapaa kuvastaa hyvin YK:n

---

³ Esimerkiksi Rachel Hurst on jo vuonna 1995 tarkastellut tutkimuksessaan vammaisuutta ihmisoikeuskysymyksenä (ref. Heiskanen 2008, 29).

yleiskokouksessa vuonna 2006 hyväksytty yleissopimus⁴ vammaisten henkilöiden oikeuksista ja Suomessa sosiaali- ja terveysministeriössä vuosille 2010–2015 laadittu Suomen vammaispoliittinen ohjelma VAMPO. VAMPO-ohjelmassa haettiin suuntaviivoja ja otettiin kantaa millaisin konkreettisin vammaispoliittisin toimenpitein vammaisten henkilöiden asemaa yhteiskunnassamme voidaan kehittää ja korjata oikeudenmukaisemmaksi. (Savtschenko ym. 2010, 68; VAMPO 2010, 3.)

Tässä tutkimuksessa ajattelen Vehmaksen (2012) tapaan, että käsitykset kehitysvammaisesta ja hänen kehitysvammaisuudestaan ovat sosiaalisesti konstruoituja, mutta hänen vammansa ja siitä aiheutuva puutteellinen toimintakyky ovat konkreettisesti ja faktisesti olemassa huolimatta erilaisista näkemyksistä. Seppälä (2010, 185) kiteyttää tämän hyvin sanoessaan: *”Kehitysvammaisuudella on korostetusti kahdet kasvot, medikaaliset ja sosiaalis-kulttuuriset.”* Ajatukseni perustana toimii siis tältä osin sosiaalisen konstruktionismin ja realismin yhdistelmä (ks. esim. Vehkakoski 2006, 17).

---

⁴ Suomi allekirjoitti sopimuksen jo vuonna 2007, mutta ratifioi sen vasta 10.6.2016 (Eduskunta 2016).

4 Tutkimuksen toteutus

Neljännessä luvussa kerron tutkimukseni toteutuksesta. Ensin esittelen tutkimukseni lähtökohtia ja tekemiäni valintoja sekä kiteytän tutkimuskysymykseni. Tämän jälkeen tuon esiin millaisin tavoin olen tutkimusaiheeni ja -aineistoani lähestynyt. Toisin sanoen kerron tapaustutkimuksesta tutkimustapana sekä laadullisen asennetutkimuksen periaatteista ja käyttämisestä tutkimustapana. Aavaan myös asenne-käsitettä, koska asenteen käsite on oleellinen osa laadullisen asennetutkimuksen menetelmää. Luvun lopussa kerron vielä millainen tutkimukseni aineisto on ja miten olen aineistoani analysoinut.

4.1 Tutkimuksen tehtävä, lähtökohdat ja tutkimuskysymykset

Tutkimukseni tehtävänä on kartoittaa kehitysvammaisuuteen ja kehitysvammaisiin suhtautumista. Suhtautumista kehitysvammaisuuteen olisi ollut mahdollista tutkia, esimerkiksi haastattelemalla joitakuita ihmisiä tai analysoimalla kehitysvammaisuutta käsitteleviä kirjoituksia yleisesti. Pertti Kurikan Nimipäivät -yhtyeen laajalti huomiota herättänyt osallistuminen Suomen edustajana Eurovision -laulukilpailussa oli kuitenkin niin ainutlaatuinen ja historiallinen tapahtuma, että en halunnut sitä ohittaa. Näin syntyi ajatus yhdistää nämä kaksi edellä mainittua seikkaa: tarkastelin kehitysvammaisuuteen ja kehitysvammaisiin suhtautumista tietyn tapauksen valossa eli Pertti Kurikan Nimipäivien euroviisutaipaleen yhteydessä.

Tutkimuksessani Pertti Kurikan Nimipäivien euroviisutaipaleen tarkasteleminen sinänsä ei ole pääasia vaan ennen kaikkea analysoin kehitysvammaisuuteen suhtautumista edellä mainitun tapauksen kautta. Toisin sanoen tutkimukseni tavoitteena on tarkastella teoreettista ilmiötä ajankohtaisen, yhteiskunnallisen tapahtuman avulla. (ks. Peuhkuri 2007, 135–136.) Vaikka en tutki tapausta tapauksen itsensä vuoksi, on Pertti Kurikan Nimipäivät -yhtyeen ja heidän euroviisutaipaleensa kuvaileminen ja arviointi samalla sekä uutta luovaa että tarpeellista. Kehitysvammaisuuteen asennoitumisen konteksti tulee täten myös parhaiten esiin. Lisäksi tarkastelu syvenee, kun toimintaa eli tässä Pertti Kurikan Nimipäivien euroviisutaivalta arvioidaan kokonaisuutena eikä vain pelkästään kehitysvammaisuuden perspektiivistä.

Tarkastelen Pertti Kurikan Nimipäivien euroviisutaivalta aiheesta käydyin julkisen keskustelun näkökulmasta. Teoreettisena etukäteisolettamuksena minulla on, että kehitysvammaisuus määrittyy aineistossa yhtenä kannanoton kohteena. Otaksun myös, että ihmiset ovat keskusteluun osallistuessaan kirjoittaneet niistä asioista ja ottaneet kantaa perustellusti niihin seikkoihin, joilla on heille jotain merkitystä ja joita he jollain tavalla arvottavat. Ajattelen, että näin he ovat myös tulleet interaktiivisesti sekä konstruoineeksi että kuvastaneeksi sen mikä tutkimuskohteessani ja -tapauksessani on keskeisintä. Ymmärrän siis suhtautumisen kehitysvammaisuuteen sekä sen mistä Pertti Kurikan Nimipäivien euroviisutaipaleessa kulloinkin on kyse, suhteellisina, sosiaalisesti luotuna ilmiöinä, joidenka merkitys vaihtelee ajan, paikan ja määrittelijöiden mukaan. Täten ajatteluni perustana ja tutkimukseni laajempuna teoreettisena viitekehyksenä toimii pitkälti sosiaalis-konstruktionistinen ajattelutapa (ks. esim. Saaranen-Kauppinen & Puusniekka 2006).

Aineistona tutkimuksessani toimivat Helsingin Sanomien Pertti Kurikan Nimipäivien euroviisutaivalta koskevat kirjoitukset. Kyse on luonnollisesti ja kirjallisesti tuotetusta aineistosta, jonka tulkitsen olevan kannanottoja sisältävää argumentatiivista puhetta (ks. esim. Tamminen 2007, 231). Tarkastelun kohteena tutkimuksessani on siis sosiaalisessa vuorovaikutuksessa syntynyt argumentaatio. Olen kiinnostunut siitä mitä argumentaatiossa arvotetaan (eli mihin otetaan kantaa), miten arvotetaan ja millä perusteilla sekä millaisiin asiayhteyksiin arvottamisen kohde sijoitetaan. Näin ollen aineistoani on luonnollista lähestyä laadullisen asennetutkimuksen ottein asenteen näkökulmasta. Laadullisessa asennetutkimuksessahan asenne nähdään vuorovaikutus- ja kommunikaatiotilanteissa muodostuvana kokonaisuutena, jossa joku arvottaa jotakin kohdetta jollain tavalla (ks. luvut 4.3 ja 4.4.). (Vesala & Rantanen, 1999; 2007.)

Tutkimustehtäväni toteuttamiseksi etsin aineistostani ensisijaisesti vastausta kysymykseen: Miten kehitysvammaisuuteen ja kehitysvammaisiin suhtaudutaan Pertti Kurikan Nimipäivät -yhtyeen euroviisutaivalta koskevassa keskustelussa?

Toiseksi haen vastausta kysymyksiin: Millaisia muita asioita keskustelussa arvotetaan kehitysvammaisuuden lisäksi ja miten näitä arvotetaan?

4.2 Tapaustutkimus tutkimustapana

Tapaustutkimusta nimitetään toisinaan virheellisesti yhdeksi tutkimusmenetelmäksi. Laine, Bamberg ja Jokinen (2007, 9) toteavat kuitenkin, että tapaustutkimus on enemmän tutkimustapa tai tutkimusstrategia. Tapaustutkimus itsessään sisältää tavanomaisesti useita tutkimusmenetelmiä, jotka voivat olla sekä laadullisia että määrällisiä menetelmiä. Oleellista on, että menetelmät ovat käsiteltävän aineiston ja tutkimusongelman kannalta sopivat. Tapaustutkimuksissa käytetään myös hyvin erilaisia aineistoja. Aineistoa kerätään tyypillisesti eri lähteistä muun muassa havainnoimalla, haastatteluja tekemällä ja dokumentteja tarkastelemalla. (Laine ym. 2007; Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2004, 125–126.)

Tapaustutkimuksen tarkoituksena on tuottaa monipuolisten aineistojen ja menetelmien avulla yksityiskohtaista sekä intensiivistä tietoa jostain yhdestä ainoasta tapauksesta tai pienestä määrästä tapauksia. Lähtökohtaisesti tavoitteena on saada kokonaisvaltainen ymmärrys tapauksesta, mutta tutkimuksella voidaan myös pyrkiä luonnehtimaan tai selittämään tiettyä ilmiötä. Tutkittavat tapaukset ovat useimmiten joitain prosesseja tai ilmiöitä. (Laine ym. 2007, 9-31; Hirsjärvi ym. 2004, 125–126.) Tapausten tarkastelussa on keskeistä ymmärtää aikaan ja paikkaan sidoksissa olevien ilmiöiden suhde ympäröivään maailmaan eli yhteiskunnalliseen kontekstiinsa (Häikiö & Niemenmaa 2007, 42; Peltola 2007, 111–112).

Peltola (2007, 114) toteaa, että *"Yksinkertaisimmillaan tapaus on tutkijan kiinnostuksen kohteena olevan ilmiön empiirinen konteksti eli sellainen tapahtumakulku, -aika tai -paikka, joka määrittää ilmiön erityispiirteitä ja vaihtelua."* Tutkimustapaukset voidaan myös erotella ominaisuuksiensa mukaan erilaisiin tyyppeihin. Laine ym. (2007) tuovat esiin seitsemän erilaista tyyppiä: 1) kriittinen, 2) äärimmäinen, 3) ainutlaatuinen, 4) tyypillinen, 5) paljastava, 6) tulevaisuudesta kertova ja 7) pitkittäisotokseen perustuva tapaus. (emt. 32–34.)

Kriittiseksi tapaukseksi luokitellaan tarkasteltavan ilmiön kannalta kaikkein todennäköisin tai päinvastoin epätodennäköisin tapaus. Teoreettisena lähtökohtana saattaa olla, että tietyissä olosuhteissa jonkin väitteen pitäisi pitää paikkansa. Jos väite pätee (tai ei päde) kriittisessä tapauksessa, tällöin se pätee (tai ei päde) toisissakin tapauksissa. Näin ollen kriittisen tapauksen avulla on mahdollista vahvistaa, kyseenalaistaa tai laajentaa teoriaa. *Äärimmäinen* tapaus tuo puolestaan esiin jonkin kärjistyneen ilmiön piirteet. Tällaisesta äärimmäisestä tapauksesta

esimerkkinä toimii natsien toteuttama juutalaisten ja muiden vähemmistöjen systemaattinen joukkotuho. *Ainutlaatuisesta* tapauksesta puhutaan, kun tarkastelun kohteena on ilmiö, josta ei ole kyetty harvinaisuutensa vuoksi johtamaan yleisiä säännönmukaisuuksia. Tällaista ilmiötä edustavat muun muassa hyvin harvinaiset syndroomat. Uusien tapausten tutkiminen auttaa muodostamaan paremman käsityksen ilmiöstä. (Laine ym. 2007, 32–34.)

Tyypilliseksi tapaukseksi määritellään tilanne, asia tai tapahtumakulku, jonka oletetaan olevan keskimääräinen niiltä ominaisuuksiltaan, joista tutkimuksessa ollaan kiinnostuneita. Tyypillistä tapausta on hyvä käyttää, kun tarkoituksena on laajentaa tai tarkentaa teoriaa. Joskus tutkimuksessa tarkastelun kohteena on aiemmin tutkimaton ilmiö, jonka olemassaolosta kuitenkin jollain tavalla tiedetään. Tällöin ilmiöstä kertova tapaus luokitellaan *paljastavaksi* tapaukseksi. *Tulevaisuudesta* kertova tapaus luonnehtii puolestaan tulevaisuuden näkymiä suunniteltujen muutosten toteuttamisen jäljiltä. Esimerkiksi jos vaiheittaisessa koulu-uudistuksessa yhdelle koululle on muutokset toteutettu, mutta muille ei, valitaan tämä koulu muutosta edustavaksi tapaukseksi. *Pitkittäisotokseen perustuvasta tapauksesta* on kyse, kun tutkitaan samaa tapausta useampana eri ajanjaksona. Tavoitteena on saada selville millä tavalla olosuhteet muuttuvat aikaa myöten. (Laine ym. 2007, 32–34.)

Tapaustutkimusten tulosten yleistettävyydestä ollaan montaa mieltä. Toisten mielestä tapaustutkimuksen myötä ei voi esittää yleistyksiä (esim. Saaranen-Kauppinen & Puusniekka 2006, 43–44), toisten mielestä yhdenkin tapauksen syvälinen tarkastelu voi tuottaa yleistettävää tietoa (esim. Haila 2007). Yksittäisen tapauksen nähdään kuitenkin voivan antaa vähintään välineitä ymmärtää ilmiötä toisenlaisissa konteksteissa (Häikiö & Niemenmaa 2007, 48–49). Joka tapauksessa monissa tapaustutkimuksissa on tavoitteena myös antaa tutkittavasta ilmiöstä yksittäistä tapausta laajempi käsitys (Leino 2007, 216). Laine ym. (2007, 30) tuovat lisäksi esiin millä keinoin voi parantaa yleistämisen mahdollisuuksia. Näin tapahtuu, kun tutkimuksessa käytetään yhdessä ”*teoreettisia ideoita ja tapauksesta jo olemassa olevaa tietoa sekä valitaan tapaukset teoreettisten ideoiden ja jo tiedetyn perusteella.*”

Tapaustutkimuksen voi käynnistää ikään kuin kahdella tavalla, joko mielenkiintoisesta tapauksesta lähtien tai tutkimuksen kohde edellä. Jos tutkimus lähtee liikkeelle mielenkiintoisesta tapauksesta, on tällöin ensin alkuun mietittävä mistä tapaus kertoo ja on etsittävä sopivia käsitteitä tapauksen analysointia varten. Jos taas on hyvin selvää mikä on tutkimuksen kohteena, tällöin tulee löytää

tiettyjen käsitteiden käyttöä varten sopiva tapaus. Tosiasiassa tapaustutkimuksen tekemisessä edetään monesti jollain välimuotoisella tavalla. Oli miten oli, tapausta ja tutkimuksen kohdetta ei pidä sekoittaa keskenään, vaikka ne saattavatkin aluksi vaikuttaa toisiinsa kietoutuneilta. On syytä pitää mielessä, että tutkimuksen kohde on seikka, jota tapaus ilmentää. (Laine ym. 2007, 10–11, 29.)

Tämä tutkimus on käynnistynyt juurikin edellä mainitulla välimuotoisella tavalla. Ulottuvillani oli sangen mielenkiintoinen tutkimustapaus ja ajatuksissani valmiina tutkimusideana tarkastella miten kehitysvammaisuuteen suhtaudutaan. Halusin yhdistää nämä kaksi seikkaa enkä aluksi sen enempää miettinyt kuinka hyvin nämä sopivat toisiinsa. Tavoitteenani oli yksinkertaisesti ottaa selvää miten kehitysvammaisuuteen suhtaudutaan Pertti Kurikan Nimipäivien euroviisutaipaleen yhteydessä. Toisin sanoen ajattelin, että tutkimustapaukseni tehtävänä on toimia kiinnostukseni kohteena olevan ilmiön empiirisenä kontekstina (ks. yllä Peltola 2007, 114).

Tutkimustapaustani on vaikea sijoittaa minkään tapaustyyppin alaisuuteen. Edellä olevan tyypittelyn mukaisesti tapaukseni ei ole ainutlaatuinen tapaus, mutta ainutlaatuisia seikkoja tapaukseni kuitenkin sisältyy. Euroviisuihin osallistuminen on harvinaista niin sanotusti vammattomienkin ihmisten keskuudessa, puhumattakaan kehitysvammaisten ihmisten tavanomaisessa elämässä. Koskaan aiemmin kehitysvammaiset eivät ole esiintyneet Euroviisuissa eikä koskaan aiemmin Euroviisuissa ole esitetty myöskään punk-tyylistä musiikkia.

4.3 Laadullisen asennetutkimuksen periaatteet

Edellisestä luvusta käy ilmi, että tapaustutkimus tutkimustapana ei sido tietyn tutkimusmenetelmän käyttämiseen vaan sekä määrälliset että laadulliset menetelmät ovat mahdollisia. Tässä tutkimuksessa laadullinen lähestymistapa asenteiden tutkimiseen on sangen luonteva ja välttämätönkin valinta, sillä olen kiinnostunut tutkimusilmiöni kokonaisvaltaisesta ymmärtämisestä ja merkityksestä sekä todellisuuden sosiaalisesta rakentumisesta (ks. esim. Hirsjärvi 2004, 152; Saaranen-Kauppinen & Puusniekka 2006).

Vesala ja Rantanen (2007, 16) toteavat kuitenkin, että asennetutkimusta on tehty ja tehdään eniten kvantitatiivisen metodiikan keinoin. Kvantitatiivisella asennetutkimuksella on tavallisesti selvitetty

myös vammaisuuteen tai vammaisiin ihmisiin suhtautumista (Vehkakoski 2006, 9). Allportin (1967 [1935] ref. Vesala & Rantanen 2007, 17) mielestä, että asenteita⁵ ei ole kuitenkaan mahdollista mitata vaikeuksitta yksiulotteisilla asteikoilla, sillä asenteissa on niin paljon monitasoisuutta ja laadullisia eroavaisuuksia. Myös Vehkakoski (2006, 9) tuo esiin kriittisiä näkemyksiä kvantitatiivista asennetutkimusta kohtaan. Kvantitatiivisen asennetutkimuksen moititaan muun muassa olevan ylen määrin mekanistista eikä siinä oteta huomioon ilmiöille annettavia vaihtelevia merkityksiä. Ongelmalliseksi koetaan lisäksi asenneväittämien irrottaminen asiayhteydestään.

Kari Mikko Vesala ja Teemu Rantanen (2007) lukeutuvat niiden tutkijoiden joukkoon, jotka kokevat hedelmällisemmäksi tutkia asenteita sosiaalisena ilmiönä dispositionaalisen asennekäsitteen sijaan. Vesala ja Rantanen ovatkin vuonna 2007 toimittamassaan teoksessaan ”*Argumentaatio ja tulkinta: Laadullisen asennetutkimuksen lähestymistapa*” esitelleet asennetutkimuksen valtavirrasta poikkeavan tutkimusotteen (Vesala & Rantanen 2007; Tonttila 2010, 112). Kirjassa käsitellään laadullisen asennetutkimuksen lähtökohtia ja periaatteita sekä esitetään esimerkkejä miten menetelmää voi soveltaa konkreettisesti tutkimuksia tehtäessä. Rantanen ja Vesala (2007) ovat itse kehitelleet laadullisen asennetutkimuksen lähestymistapaa 1990-luvun puolivälistä lähtien lukuisten tutkimusprojektien yhteydessä. Laadullisen asennetutkimuksen pohjana ovat osittain Michael Billigin (1996) retorisen sosiaalipsykologian näkökulmasta esittämät teoreettiset ajatukset asenteiden luonteesta (Vesala & Rantanen 2007, 11, 15).

Vesala & Rantanen (2007) kuvaavat laadullisen asennetutkimuksen olevan metodologinen lähestymistapa, johon sisältyy käsitteellisten näkökulmien ohella empiirisessä tutkimustyössä tarvittavia käytännön menetelmiä. Laadullisessa asennetutkimuksessa asenteiden ei ajatella olevan tutkittavissa selvästi rajattuna, omalakisena ilmiönä vaan laadullisen asennetutkimuksen keinoin on mahdollista tarkastella mitä ihmiset itse asiassa pohjimmiltaan arvottavat, kun he ottavat kantaa heille esitettyihin asioihin tai kiistakysymyksiin. Lisäksi tarkastelua voi laajentaa kiinnostuksen mukaan esimerkiksi sellaisten kysymysten pohtimiseen, kuten miten arvotetaan, mihin kaikkeen

---

⁵ Suomen sanakirja (2015) antaa asenne-sanalle useita synonyymejä: asennoituminen, mielipide, käsitys, asennoitumistapa, suhtautuminen, suhtautumistapa, näkökanta ja näkökulma. Lisäksi sanakirjassa luetellaan asenne-sanalla läheisiksi sanoiksi: asema, asemoida ja asemoitua. Käytän tässä tutkimuksessa etenkin asenne, asennoituminen, suhtautumistapa ja suhtautuminen – termejä toistensa synonyymeinä.

muuhun arvottaminen on kytköksissä tai minkäläisten roolien tai asemien pohjalta arvottamista tapahtuu. Näin ollen aineiston analyysin ja tulkinnan apuna voi olla tarpeen ja hyödyllistä käyttää useita muitakin käsitteitä kuin pelkästään asenne-käsitettä. Tutkimuskysymystenkin ei siis tarvitse välttämättä koskea asenteita tai edes olla osa asenteista käytävää keskustelua. (emt. 11, 18.)

Laadullisen asennetutkimuksen lähtökohdissa on yhtäläisyyksiä diskurssianalyysin periaatteiden kanssa, mutta myös merkittäviä eroja löytyy. Molemmissa lähestymistavoissa ollaan kiinnostuneita argumentaatiosta ja sen analysoimisesta. Lisäksi molemmissa metodeissa mielenkiinto kohdistuu argumentaation tulkitsemiseen kontekstissaan, mikä voi tapahtua esimerkiksi kommunikatiivista vuorovaikutusta tai kulttuurisia resursseja kuvaavien käsitteiden kautta. Diskurssianalyysin ja laadullisen asennetutkimuksen merkittävimmät erot tulevat esiin siinä miten aineistoja tuotetaan ja minkälaisia periaatteita sekä tulkintakäsitteitä hyödynnetään aineistojen analysoimisessa. (Vesala & Rantanen 2007, 11.)

Laadullisessa asennetutkimuksessa argumentaatioaineistoja tuotetaan useimmiten puolistrukturoitujen haastattelujen avulla. Haastattelut sisältävät tavallisimmin kaikille tietystä järjestyksessä esitettyjä ja samassa muodossa olevia lauseväittämiä, mutta vastaajille ei anneta valmiita vastausvaihtoehtoja vaan he saavat vastata itse kommenttinsa vapaasti muotoillen. Aineistoksi käyvät myös esimerkiksi valmiina olevat kirjoituskilpailuaineistot (esim. Vesala 2004), kunhan asenteita on mahdollista tutkia argumentaatioissa tunnistettavana ilmiönä. Oleellista on siis, että argumentaatio näyttäytyy kiistanalaisiin kysymyksiin kohdistuvana kannanottamisena ja kommentointina. Aineiston analysoimisessa käytetään asenne-käsitettä argumentaatiota jäsentävänä ja tulkitsevana käsitteenä. (Vesala & Rantanen 2007, 11–43.)

Aineiston analysoiminen aloitetaan niin sanotusti luokittavalta tasolta, jolloin aineistosta tunnistetaan ja poimitaan kannanottoja ja näihin liittyviä perusteluja. Analyysin edetessä analyysiin yhdistetään asennekäsitteen avulla tehtävää tulkintaa. Analyysia jatketaan kannanotoista ja perusteluista koostuvien kommenttien sisällöllisten erojen ja samanlaisuuksien erottelulla ja ryhmittelyllä. Yhtenä ryhmittelykriteerinä voi olla esimerkiksi arvottamisen kohteen tai asenteen arvottajan määrittäminen. Joka tapauksessa perustelut ovat avainasemassa, kun tarkastellaan kannanottojen erilaisuutta ja yhtäläisyyttä. Variaatiota syntyy, koska keskenään samankaltaiseltakin vaikuttavia kannanottoja voidaan perustella hyvin monella tapaa. Kannanottoja voidaankin ryhmitellä edelleen alaryhmiksi niihin liitettyjen perustelujen erojen ja yhtäläisyyksien mukaan.

Loppujen lopuksi aineisto jäsentyy eri havaintoluokiksi, joissa kussakin luokassa samantyyppistä kohdetta arvotetaan sekä samankaltaisella tavalla että samankaltaisesta subjekti-asemasta. Tällä tavoin muodostuneet havaintoluokat tulkitaan asenteiksi. (Vesala & Rantanen 2007, 39–47.)

Luokittavalla tasolla tehdyn analyysin lisäksi asennetutkimuksessa puhutaan erikseen varsinaisesta tulkitsevasta analyysistä, vaikka edellä tuotiin esiin, että luokittavallakin tasolla analyysi sisältää asenne-käsitteen avulla tehtävän tulkinnan. Varsinaisella tulkitsevalla analyysillä tarkoitetaan tutkimustilannetta, jolloin aineiston tulkintaan otetaan mukaan laajemmin erilaisia teoreettisia näkökulmia. Tällöin aineistoa voidaan lähestyä esimerkiksi arvottamisen resurssien tai funktioiden näkökulmasta. (Vesala & Rantanen 2007, 12, 18.) Vesala ja Rantanen (2007, 44–45) toteavat kuitenkin, että useille tutkimuskysymyksille ja intresseille jopa riittää pelkästään, että aineistoa käsitellään luokittavan analyysin ja asenne-käsitteen avulla.

4.4 Asenne (menetelmällisenä) käsitteenä

Yksinkertaisimmillaan asenteet voi ymmärtää tavoiksi, joilla suhtaudutaan ympäröivään maailmaan negatiivisesti, myönteisesti tai neutraalisti (Puohiniemi 2002, 5). Asennetutkimuksen behavioristisessa ja kognitiivisessa valtavirrassa dispositionaalisen asenneteorian mukaisesti asenne määritellään ihmisen sisällä vaikuttavaksi erilliseksi piirteeksi tai taipumukseksi. Asenteet nähdään siten ihmisten yksilöllisiksi ominaisuuksiksi, joiden tarkastelussa asiayhteys ei ole oleellista. Asenteita mitataan tällöin pääsääntöisesti kvantitatiivisissa lomaketutkimuksissa useasti käytettävillä Likert-asteikon ääripäistä toiseen olevilla vastausvaihtoehdoilla, kuten vaihtoehdoilla ”täysin samaa mieltä – täysin eri mieltä”. Kognitiivisessa lähestymistavassa uskomukset ja tiedonkäsittely vaikuttavat merkittävästi asenteiden syntymiseen ja muokkaantumiseen. Dispositionaalisen asenneteorian suosio on todennäköisesti perustunut sen sisältämään näkemykseen kuinka yksilön sisäisillä asenteilla on yhteys hänen ulkoiseen käyttäytymiseensä. (Vesala & Rantanen 2007, 15–20, 30.)

Asenne-käsite voidaan kuitenkin nähdä myös toisella tavalla, kuten yksilön ja sosiaalisen suhdetta ilmentävänä käsitteenä. Päinvastoin kuin dispositionaalisisessa ajattelutavassa, asenteiden laatu jossain kontekstissa on ratkaiseva kysymys asennetta sosiaalisena ilmiönä tarkastelevalle näkökulmalle. Asenne nähdään suhdekäsitteenä, jolloin se pitää sisällään sosiaalisen elementin,

joka liittyy yksilön toiminnallisesti ja kommunikatiivisesti sosiaaliseen maailmaan. Vesala & Rantasen (2007, 24) mukaan asenteet ovat havaittavissa nimenomaan kommunikatiivisissa, sosiaalisissa vuorovaikutustilanteissa. Billig (1996 ref. Vesala & Rantanen 2007, 24.) toteaa, että asenteiden sosiaalinen puoli tulee esiin varsinkin siinä, että ne ovat argumentatiivisia, kiistanalaisiin kysymyksiin kytkeytyviä. Asenteiden sosiaalinen ulottuvuus näkyy myös siinä, että ne ovat yhteisiä eri ihmisille. Lisäksi jaettujen asenteiden olemassa olo vahvistaa näkemystä asenteiden sosiaalisuudesta. Jaetut asenteet selventävät esimerkiksi ryhmien välisiä eroja. Vaikka asenteen sosiaalista luonnetta korostettaisiin, asennetta pidetään silti myös yksilöön ja yksilölliseen kokemukseen kytkeytyvänä ilmiönä. Asenteen avulla yksilö nimittäin yhdistyy ja suhteutuu sosiaaliseen todellisuuteen. (Vesala & Rantanen 2007, 23–30.)

Monia asennemääritelmiä yhdistää ajatus siitä, että asenne kytketään jonkin kohteen arvottamiseen. Laadullisessa asennetutkimuksessa asenne nähdään ”*kommunikatiivisen tapahtumisen kokonaisuutena, jossa joku arvottaa jotakin kohdetta jollain tavalla*”. Näin ollen lause, joka ilmaisee asenteen, ei sellaisenaan muodosta asennetta kommunikatiivisena ilmiönä vaan lauseen rinnalla tarvitaan sen esittäjä ja kohde. Arvottamisen kohteen tunnistaminen, sen arvottaminen yhdessä perustelujen kera ja sijoittaminen johonkin asiayhteyteen, ovat kaikki osa sitä minkälaisesta asenteesta milloin kussakin tapauksessa on kyse. (Vesala & Rantanen, 1999, 17; 2007, 11–61.)

Arvottajaksi voidaan määrittää yhtä hyvin konkreettinen tai abstrakti, ainutlaatuinen yksilö kuin esimerkiksi jonkun ryhmän tai sosiaalisen aseman edustaja. Sama arvottaja voi myös esittää erilaisia asenteita vaihtelevasti sen mukaan millaisessa roolissa tai asemassa hän vuorovaikutustilanteessa on. Arvottamisen kohde voi puolestaan konstruoidua ja määrittyä monella tapaa samassakin tilanteessa arvottamisen erilaisista ilmaisutavoista johtuen. Dispositionaalisessa asenneteoriassa sen sijaan arvottajana toimii oletetusti yksilö ja arvottamisen kohde sekä arvottamisen tapa tai ulottuvuus otaksutaan puolestaan tiedetyksi ja määrätynlaiseksi. (Vesala & Rantanen 2007, 15–53.)

Tässä tutkielmassa näen asenteen samalla tavalla kuin laadullisen asennetutkimuksen lähestymistavassa. Tällöin asenne näyttäytyy sosiaalisena suhdekäsitteenä. Asenteita muodostuu, kun arvottamista ilmaistaan kontekstissaan. Toisin sanoen, kun joku arvioi myönteisesti tai kielteisesti jotakin kohdetta jossain asiayhteydessä, syntyy samalla asenteita. Asenteita voidaan tunnistaa laadullisen asennetutkimuksen metodologian mukaan argumentaatiosta, kunhan

argumentaatio sisältää kiistakysymyksiin kohdistuvia kannanottoja ja kommentteja. (Vesala & Rantanen 2007, 11–61.)

Edellisessä kappaleessa luonnehtimani asenne-näkemyks ja asenteiden tunnistamisen periaate ovat ohjanneet sekä toimineet kriteereinä tämän tutkimuksen aineiston valinnassa. Näiden arviointikriteerien pohjalta Helsingin Sanomissa keväällä 2015 julkaistut kirjoitukset Pertti Kurikan Nimipäivien euroviisutaipaleesta osoittautuivat sopivaksi tutkimusaineistoksi.

4.5 Helsingin Sanomien tekstit aineistona

Sanomalehdet ovat yksi merkittävä osa suomalaista mediaa. Suomessa ilmestyy liki 200 sanomalehteä. Määrä on suuri Suomen väkimäärään nähden. Suomea voidaankin syystä pitää vahvana sanomalehtimaana. Median käyttö on yhä enenevässä määrin digitalisoitunutta ja sanomalehtiäkin luetaan perinteisen painetun version rinnalla paljon matkapuhelimen kautta. Tabletin välityksellä sanomalehtiä lukee nykyisin kaksikymmentä prosenttia suomalaisista. Sanomalehdet tavoittavat viikoittain yli yhdeksänkymmentä prosenttia suomalaisista, kun laskennassa tarkastellaan sekä painetun sanomalehden että lehden verkkoversion lukemista. (Sanomalehtien liitto 2015; Wiio 2006, 21).

Wiio (2006, 21) erottelee sanomalehdistön kolmella tavalla: 1) suoraan tai välillisesti valtakunnallisesti vaikuttavaan sanomalehdistöön, 2) voimakkaaseen maakunta-/aluelehdistöön ja 3) paikalliseen/muuhun lehdistöön. Pääkaupungissa julkaistava Helsingin Sanomat kuuluu valtakunnallisesti vaikuttavaan sanomalehdistöön, ja se on Suomen suurin sanomalehti 331 551 kappaleen kokonaislevikillään levikkitilasto 2014 mukaan (Levikkitilastot 2014). Wiio (2006, 21) esittää, että Helsingin Sanomat kirjoittaa muihin sanomalehtiin verrattuna kaikkein painokkaimmin yhteiskunnallista agenda. Helsingin Sanomat kuvaa itseään laatulehdeksi, mutta Jallinojan (2006, 28) näkemyksen mukaan lehti liikkuu ennemminkin viihde- ja laatulehden rajapinnalla. Joka tapauksessa Helsingin Sanomia luetaan laajasti koko maassa. Lisäksi muut viestimet käyttävät sitä useasti tietolähteenään omien juttujensa pohjaksi. Voidaankin sanoa, että Helsingin Sanomilla on suuri vaikutus sekä välillisesti että välittömästi yhteiskuntaamme. Helsingin Sanomat määrittelee siten pitkälti yhdessä television kanssa mikä koetaan yhteiskunnassamme tärkeäksi ja mikä ei, sekä millä tavalla eri asioihin kuuluisi suhtautua. (Wiio 2006, 21.)

Tutkimusaineistoni koostuu Helsingin Sanomissa ilmestyneistä kirjoituksista, jotka käsittelevät Pertti Kurikan Nimipäivät -yhtyettä ja yhtyeen taivalta Uuden Musiikin Kilpailuun osallistumisesta aina Eurovision-laulukilpailussa edustamiseen asti. Uuden Musiikin Kilpailun ensimmäinen karsintakierros esitettiin televisiossa 7.2.2015, mutta UMK-kilpailijat paljastettiin katsojille jo 13.1. Euroviisu-finaali järjestettiin puolestaan 23.5. Halusin kuitenkin nähdä jatkuuko keskustelu vielä kauan Eurovision-laulukilpailun jälkeen, joten tein Helsingin Sanomien verkkoarkistosta 10.3.2016 haun aikarajalla 13.1.2015–31.12.2015. Hakusanoiksi asetin ensin "Pertti Kurikan Nimipäiv*". Katsoin myös tuleeko hakusanoilla "PKN" ja "Pertti Kurik*" lisää kirjoituksia. Hakutulokseksi sain: "Pertti Kurikan Nimipäiv*" 75 osumaa, "PKN" 27 osumaa ja "Pertti Kurik*" 77 osumaa. Keskustelu ei jatkunut juuri muutamaa päivää pidemmälle finaalin jälkeen. Vain kolme kirjoitusta tuli haussa myöhemmältä ajankohdalta.

Kävin "Pertti Kurikan Nimipäiv*" - osumat läpi ensin ylimalkaisesti lukemalla, jolloin tallensin Helsingin Sanomien leikekirjaani kirjoitukset, joissa käsiteltiin tutkimusaiheeni koskevia asioita. Karsin kirjoituksista pois menovinkit PKN esiintymisistä ja tekstit, joissa Pertti Kurikan Nimipäivistä mainittiin vain lyhyesti, että yhtye osallistui karsintaan tai yhtye karsiutui jatkosta. Tarkastin "PKN"- ja "Pertti Kurik*" -osumat samalla tavalla. Välttyin samojen tekstien moninkertaiselta tallennukselta, sillä jokaisen tekstin yläreunassa oli palkki, josta näkyi suoraan oliko teksti jo tallennettu leikekirjaani. Tallensin leikekirjaani kaiken kaikkiaan 48 artikkelia.

Artikkelit sisälsivät kirjoituksia lehden eri osastoilta (esimerkiksi kulttuuri ja kotimaa) ja mielipide- sekä pääkirjoituksia. Toimittajien kirjoittamat artikkelit oli laadittu 16 eri toimittajan toimesta. Toimittajat olivat puolestaan haastatelleet yhteensä 35 eri henkilöä lehtijuttujansa varten. Osassa lehtijutuista ei lukenut kenen toimittajan kirjoittamasta tekstistä oli kyse. Tällaisia uutistyyppisiä artikkeleita olivat kulttuuriuutisten "Lyhyesti" tai "Poiminta" tai "Fakta" -nimikkeellä olevat lyhyet tekstit. Pääkirjoituksissa ei myöskään lukenut kuka oli kirjoittaja. Mielipidekirjoituksia omilla nimillään oli laatinut 5 eri ihmistä.

Artikkeleita tallentaessani huomasin, että lukijat olivat kommentoineet osaa kirjoituksista Helsingin Sanomien verkkojulkaisun sivuilla. Kaiken kaikkiaan 91 eri⁶ henkilöä oli kirjoittanut kommentteja

---

⁶ Kommentit oli kirjoitettu nimimerkein, joten on myös mahdollista, että jotkut henkilöt ovat kirjoittaneet useammallakin kuin yhdellä nimimerkillä.

yhteensä 126 kappaletta. Monet kirjoittajat olivat näin ollen ottaneet kantaa vain yhden kerran. Kommentit oli kirjoitettu nimimerkein, mutta ne olivat lähes kaikki asiallisia tästä huolimatta. Päädyin ottamaan kommentit osaksi aineistoa, vaikka alun perin aioin ottaa aineistooni mukaan vain lehtiin sisältyvät varsinaiset tekstit. Pelkillä artikkeleilla aineisto olisi kuitenkin jäänyt mielestäni liian suppeaksi, varsinkin ajatellen tapaustutkimuksen periaatteita. Tapaustutkimushan sisältää tyypillisesti monin eri tavoin kerättyä yksityiskohtaista ja monipuolista aineistoa (Hirsjärvi ym. 2004, 125–126). Pidän kommentteja tutkimuksen kannalta rikkautena myös siksi, että kommenttien myötä sain aineistooni lisää runsaasti keskustelijoita ja aitoa sosiaalista vuorovaikutusta.

4.6 Aineiston analysointi

Aineistoa analysoidessani olen hyödyntänyt Kari Mikko Vesalan ja Teemu Rantasen toimittamassa teoksessa (2007) *”Argumentaatio ja tulkinta. Laadullisen asennetutkimuksen lähestymistapa.”* esitettyjä laadullisen asennetutkimuksen metodologisia periaatteita. Olen käyttänyt analyysin apuna myös edellä mainittujen kirjoittajien vuonna 1999 julkaistua teosta *”Pelkkä puhe ei riitä. Maanviljelijän yrittäjäidentiteetin rakentumisen sosiaalipsykologisia ehtoja.”*

Aloitin aineistoni käsittelyn lukemalla tulostamani artikkelit ja kommentit huolella useaan kertaan. Tämän jälkeen paneuduin vielä erityisesti Vesalan ja Rantasen toimittaman (2007) kirjan teoreettisen avausluvun niihin osioihin, joissa tarkasteltiin aineiston analyysia ja tulkintaa. Hain lisäksi neuvoja analyysini toteuttamiseksi kirjan artikkeleissa käsitellyistä empiirisistä tutkimuksista. Näissä tutkimuksissa aineistot oli useimmiten tuotettu lauseväittämiin perustuvien haastattelujen avulla, joten ihan suoria analyysiohjeita en niistä kuitenkaan saanut irti. Syystä tai toisesta sainkin käsityksen, että minun on keksittävä väittämä tai väittämiä, joiden kautta saisin nostettua aineistosta esiin väittämää kohtaan esitettyä puolustavaa ja / tai vastustavaa puhetta. Mietiskelyjen jälkeen päädyin siihen, että sopivat väittämät olisivat 1) kehitysvammaiset voivat osallistua ja edustaa Suomea musiikkikilpailussa siinä missä muutkin ihmiset ja 2) Pertti Kurikan Nimipäivät -yhtye on huono valinta Euroviisukilpailuun Suomen edustajaksi.

Edellä mainittujen väittämien mukaan lähdin poimimaan aineistosta havaintoja. Hyvin pian sain havaita, että se oli syytä jättää pelkäsi yritykseksi. Analyysisysteemini ei toiminut, kuten oletin.

Päätin keskeyttää analyysin ja palasin jälleen uudelleen ottamaan selvää laadullisen asennetutkimuksen periaatteista. Paluu kirjan äärelle kannatti. Löysin ja sisäistin merkittävän tiedon analyysini etenemisen kannalta. Oivalsin nimittäin, että aineistosta on oltava löydettävissä selvästi erottuva kannanottamisen kohde, josta käsin kommentoinnin erittelemisen kannanottoihin ja perusteluihin on mahdollista aloittaa (Vesala & Rantanen 2007, 33). Tältä pohjalta käynnistin uudelleen luokittavan analyysin ja tällä kertaa menestyksekkäästi.

Etsin ja poimin asennekäsitteen ohjaamana teksteistä kannanottoja ja perusteluja, joiden yhdistelmät numeroin juoksevilla numeroinnilla. Kirjoitin papereihin lisäksi alustavat ajatukseni, tulkintani, mihin kannanottojen ja perustelujen yhdistelmissä otetaan kantaa (eli mitä arvioidaan). Näiden edellä mainittujen toimien pohjalta laadin ”Mihin otetaan kantaa” -Excel-työkirjan, johon kirjoitin yläpalkkiin alustavat kannanotto-kohteet ja näiden alle kyseisestä kohteesta kertovien kannanotto-perustelut -kommenttiyhdistelmien numerot. Osa kannanotto-perustelu – kommenttiyhdistelmistä tuntui aluksi sopivan useamman kohteen alle ja tällöin sijoitin ne kaikkien näiden vaihtoehtojen alle. Merkitsin tällaiset yhteiset numerot kuitenkin sinisellä ja vinokirjoituksella, jotta pysyin tilanteen tasalla. Lisäksi paransin ymmärrettävyyttä lisäämällä numeron perään aakkosen, a:sta alkaen, kuvaamaan sitä missä järjestyksessä ja kuinka monen eri arvottamiskohteen alle saman kommentin asetin. Jotkut kommenttiyhdistelmät jäivät lopulta kahden kohteen alaisuuteen, sillä kehitysvammaisuus arvottamisen kohteena toimi koko aineistoa läpileikkaavana ja monelta osin yhdistävänä tekijänä.

Uuden lukukierroksen jälkeen yhdistelin joitain kannanotto-kohteita. Karsin lisäksi osan kannanotto-kohteista pois, jos ne eivät liittyneet mielestäni tutkimuskysymyksiini. Lisäsin samalla taulukkoon vasta havaitsemani muutaman (kannanotto-perustelu)kommenttiyhdistelmän. Selvyyden vuoksi laitoin näiden kommenttien numeroinnin eteen kirjainyhdistelmän lk (= lisäys kannanottoihin).

Ote ”Mihin otetaan kantaa”-taulukostani:

PKN valintana	(kehitys)vammaisuus	kilpailun lopputulos	Eviisit ja UMK kisana
22	31	10a	20a
23	58b	47	21a
29	59b	50b	24
43b	66b	53	33
45a	68	64	35
46	71	67a	39
49b	74b	70b	43a
52b	77	73b	48b
65b	95	85a	85b
93b	98b	108	91a
99	100	115	119
109	106b	117	120
112	111c	122	123
113	lk1	125	132a
k114a	lk5	127	k4

Edellä kerrottujen toimien jälkeen aloitin kohde kerrallaan numeroitujen kommenttien erittelyn jälleen, mutta tällä kertaa arvottamisen näkökulmasta. Toisin sanoen jaottelin kommentit kohdetta positiivisesti, negatiivisesti tai neutraalisti arvottavien joukkoihin. Tämä osoittautui kuitenkin vaikeaksi. Monista kommentteista oli vaikea päätellä mihin edellä mainittuun luokkaan ne kuuluvat. Jos kommentit olisivat olleet kuultavissa, suhtautumisen olisi äänensävyyn perusteella saattanut varmemmin tunnistaa.

Hahmottaakseni paremmin mikä olisi positiivista, mikä negatiivista tai mikä neutraalia ilmausta, käytin tulkinnan apuna Eaglyn ja Chaikenin (1992; ref. Vesala & Rantanen 1999, 11) ajatuksia siitä kuinka arvottamista voi tapahtua useilla eri ulottuvuuksilla. Esimerkkeinä tällaisista ulottuvuuspareista he mainitsevat: hyväksyttävä-paheksuttava, lähestyttävä-vältettävä, viehättävä-vastenmielinen, miellyttävä-epämiellyttävä, kannatettava-vastustettava -ulottuvuudet. Lisäksi siirsin jotkut kommentit vielä tässäkin kohtaa eri arvottamiskohteen yhteyteen.

Lopuksi ryhdyin pala palalta eli kannanottokohde kerrallaan kirjoittamaan auki aineistosta saatuja tuloksia. Tekstin lomaan sijoittelin sitaatteja elävöittämään kirjoitusta ja kuvaamaan aineistoa sekä tukemaan tulkintaa (ks. esim. Eskola & Suoranta 1998, 176). Julkisesta aineistosta huolimatta

katsoin parhaaksi häivyttää keskusteluun osallistuneiden henkilöiden tunnistettavuustiedot, koska heillä ei ole ollut mahdollisuutta päättää osallistumisestaan tutkimukseeni. Olen täten poistanut toimittajien sitaateista toimittajien oikeat nimet ja korvannut ne juoksevan numeron kera nimikkeillä toimittaja 1, toimittaja 2 ja niin edelleen. Toimittajien haastatteleminen ihmisten henkilötiedot olen korvannut puolestaan nimikkeillä muut 1, muut 2 jne. Oikeilla kokonimillään mielipidetekstejä tai kommentteja kirjoittaneet olen esittänyt vastaavasti mp1, mp2. Nimimerkit olen sen sijaan jättänyt, sillä katson, että nimimerkein kirjoittaneet ovat jo itse suojanneet tunnistettavuutensa riittävästi.

Edellä kerrottujen toimien myötä on keskusteluun osallistuneiden henkilöiden kannanotoista ja perusteluista syntynyt yhdenlainen kuvaus Pertti Kurikan Nimipäivien euroviisutaipaleesta. Samalla olen saanut vastauksia tutkimuskysymyksiini. Lukija pääsee perehtymään tehtyyn analyysiin ja tuloksiin seuraavassa luvussa.

5 Analyysi

Perti Kurikan Nimipäivien euroviisutaivalta on luontevaa tarkastella ajallisena prosessina, joka alkaa Uuden Musiikin Kilpailun esiintyjien julkaisemisesta ja päättyy Euroviisu-kilpailun jälkeisten lähipäivien aikaan. Keskustelu ei nimittäin jatkunut aktiivisesti Euroviisu-kilpailun jälkeen kovinkaan pitkään vaan vain muutamia päiviä. Joka tapauksessa olen jakanut tämän analyysi-luvun omiksi alaluvuikseen (5.1–5.5.) edellä mainittujen tapahtumien ajallista prosessia myötäillen. 5.6. alaluku on poikkeus, sillä kartoitan kehitysvammaisuuteen suhtautumista läpi koko Perti Kurikan Nimipäivien euroviisutaipaleen. Jokainen alaluku on otsikoitu argumentaatioaineistosta löytyneen arvottamiskohteen mukaan. Luvun lopussa tiivistän vielä tutkimustulokseni yhteen.

On kuitenkin huomattava, että aineiston analyysistä saatujen tulosten ohella tapaustutkimuksissa tapauksen kuvausta itsessään pidetään yhtenä tutkimuksen tuloksista. Yksityiskohtaisesti ja huolellisesti kuvattu tapaus luo lukijoille edellytyksiä tehdä omia tulkintoja. (Häikiö & Niemenmaa 2007, 53.) Tässä tutkimuksessa ymmärrys ja mielikuva tapauksesta muodostuvat yhdessä tutkijan tuottaman kertomuksen sekä tapauksen esittelyn myötä.

5.1 UMK ja Euroviisut kilpailuna

Uuden Musiikin Kilpailua arvostetaan nykyisin houkuttelevana ja laadukkaana kilpailuna. Vielä vuosikymmen aiemmin sitä (silloiselta nimeltään Euroviisukarsinnat) ei arvostettu, ja kilpailuun oli hankala saada artisteja mukaan, mutta nyt on toisin. Eräs kirjoittaja toteaaakin vuoden 2015 Uuden Musiikin Kilpailusta seuraavaa:

18 kappaleen ja artistin seurakunta on sekalainen mutta kiinnostava. Vielä kun tietää, että Yle on satsannut kunnon show'hun, on ainakin omien lauantai-iltojeni ohjelma selvä. Veikkaan, että moni muu miettii samaa. UMK kiinnostaa. Suomessa on jo kauan vinguttu, miksi täällä ei ole naapurin Melodifestivaleniin verrattavaa, koko kansaa kiinnostavaa suurta musiikkisatsausta. Sanoisin, että alamme olla lähellä. Toimittaja 1

Myös varsinainen Eurovision laulukilpailu on kokenut arvonnousun niin Suomessa kuin muuallakin. Euroviisuja pidetään ainoana kulttuuritapahtumana, joka aidosti yhdistää Euroopan.

Kilpailua luonnehditaan myös rauhanprojektiksi. Kiinnostus viisuja kohtaan onkin kasvanut hurjasti erityisesti aivan viime vuosina. Vuonna 2014 Euroviisujen finaali tavoitti 190 miljoonaa katsojaa eri puolilta maailmaa ja maita tulisi mukaan enemmän mitä kilpailuun on mahdollista ottaa. Myös Euroopan ulkopuolelta esimerkiksi Yhdysvalloista ja Aasiasta oltaisiin kiinnostuneita osallistumaan.

Euroviisut nähdään monimuotoisena kilpailuna, joka voi sisältää mitä tahansa, monenlaista lahjakkuutta. Yhtenä vahvana osoituksena tästä monimuotoisuudesta pidetään kehitysvammaisten muusikoiden mukanaoloa. Euroviisujen monimuotoisuus tulee esiin myös siinä, että kilpailun sanotaan kiehtovan useasta syystä. Yhtenä kiehtovana tekijänä pidetään kilpailun pitkäaikaisuutta ja jatkumoa; monet ovat katsoneet kilpailua jo lapsena. Toisaalta Euroviisujen eksotiikkaan kuuluu, että kilpailussa nousee ja nostetaankin tarkoituksellisesti esille osallistujamaiden erilaisia poliittisia näkökulmia. Osalle keskustelijoista Euroviisut ovat kuitenkin nimenomaan laulukilpailu, jossa oleellista on erilaisten esiintyjien ja erilaisten musiikkityylien näkyvillä olo.

Euroviisuihin kielteisesti suhtautuvien mukaan Euroviisuja kutsutaan esimerkiksi turhanaikaiseksi kilpailuksi, jossa naisten attribuuttien esittely ja älyttömät tehosteet ovat olleet enimmäkseen esillä. Toisen kommentoijan mielestä Euroviisut olivat olleet ennen hieno laulukilpailu, mutta eivät enää, sillä seksuaalivähemmistöt ovat enemmän esillä kuin itse Euroviisujen esiintyjät ja heidän kappaleensa. Eräs henkilö pitää puolestaan Euroviisuja huonona vitsinä, ja etenkin nyt, koska Suomesta lähetetään sinne perussairaita ihmisiä sinne koko maailman tuijotettavaksi niin sanotusti taiteen nimessä. Lisäksi Euroviisujen todetaan olevan heikkotasoinen kilpailu, jossa vuodesta toiseen toistetaan samaa kaavaa, puuduttavaa formaattia.

AIDS-kulkue, Pride-kulkue, sateenkaariväki... tähänkö tämä ennen niin hieno laulukilpailu on mennyt? Seksuaalivähemmistöt ovat enemmän tapetilla kuin itse Euroviisujen esiintyjät ja heidän kappaleensa. Akateeminen.

Osa neutraalisti Euroviisuihin suhtautuvista tuo myös esiin joidenkin myönteisesti kilpailuun asennoituvien tapaan, kuinka heidän mielestään Euroviisut ovat ensisijaisesti laulu- ja sävellyskilpailu. Toisaalta Euroviisujen sanotaan myös näyttäytyvän aivan muunlaisena kuin musiikillisena tapahtumana. Eräs kommentoija näkee Euroviisuissa olevan kyse rohkeudesta,

viitaten vuoden 2014 voittajaan Conchita Wurstiin⁷ ja Suomen euroviisuedustajaamme Pertti Kurikan Nimipäiviin. Nimimerkki *ajax* puolestaan kirjoittaa:

Euroviisut eivät ole enää olleet pitkään aikaan musiikillinen laulukilpailu, vaan aivan jotain muuta. Viisut ovat spektaakkeli, markkinat ja hörhöilyn temmelyskenttä. ajax

5.2 Pertti Kurikan Nimipäivät yhtyeenä

Vuonna 2015 Uuden Musiikin Kilpailussa Euroviisuedustaja-ehdokkaista oli kaiken kaikkiaan 18. Pertti Kurikan Nimipäivät -yhtye oli yksi heistä. Seuraavissa kappaleissa hahmottelen millaisesta yhtyeestä onkaan kyse. Hahmotus perustuu siihen, että millaisiin asioihin PKN yhdistetään yhtyettä arvottavissa kommentteissa.

Myönteisesti arvottavissa kommentteissa Pertti Kurikan Nimipäivät -yhtyeen jäsenien luonnehditaan olevan muusikoita, kunnan showmiehiä, jotka syttyvät, kun yleisökin syttyy. Karismaattiseksi ja vimmaiseksi kutsutulla (kehitysvammaisista jäsenistä koostuvalla) yhtyeellä on tarjottavanaan yleisölle uskomattoman hyvä ”meininki”, jollaiseen eivät kaikki kykene. Yhtyeen sanotaan olevan erinomainen musiikkiyhtye erityisesti musiikkityylinsä punkin takia. Pertti Kurikan Nimipäivien soittamaa punkia pidetään oikeana punkina, koska he saivat esimerkiksi osan katsojista hermostumaan Uuden Musiikin Kilpailun finaalin jälkeen. Punkin olemukseenhan kuuluu nimittäin tunteiden herättäminen ja jopa närkästyttäminen. Pertti Kurikan Nimipäivät -yhtyeen punkin erinomaisuus ja aitous tulee esiin myös yhtyeen rosoisten ja suoraviivaisen yksinkertaisten kappaleiden myötä sekä etenkin esittämänsä yhteiskunnallisen viestin ja asenteen kautta.

PKN on niitä harvoja bändejä nykyaikana jotka tekevät oikeaa punkkia, se saa (tai melkein voisi sanoa että sen pitää) kuulostaa rosoiselta ja yksinkertaiselta. Tärkeintä on sanoma ja asenne, ja sitä tältä bändiltä löytyy enemmän kuin kaikilta muilta UMK osallistujilta yhteensä. tiina-maria

Vastustaviakin kommentteja esiintyy, joiden mukaan Pertti Kurikan Nimipäivien musiikki ei ole hyvää punkia tai yhtyeen musiikilla ei edes ole minkäänlaista yhteyttä punkin kanssa.

---

⁷ Conchita Wurst (oikealta nimeltään Thomas "Tom" Neuwirth) on 1988 vuonna syntynyt itävaltalainen drag-artisti ja laulaja. Conchita Wurst voitti vuonna 2014 Euroviisut kappaleella "Rise Like a Phoenix". (Wikipedia 2017.)

Mutta punkin kanssa tällä ei enää juurikaan olla mitään tekemistä. Sillä hetkellä kun punkista on tullut valtavirtaa - se on menettänyt tarkoituksena - ja niinhän tässä on käynyt. jiiässä

Yhtyeen hyvään asenteeseen kiinnittävät huomionsa myös ihmiset, jotka eivät punk-musiikista erityisemmin välitä.

Enemmän kuin musiikkiin, kiinnitin PKN:n esityksessä huomiota asenteeseen. Lavakarismaan. Ei tuollaiseen pääse blingblingillä tai monimutkaisilla tanssiaskelsarjoilla. Punkista en juuri välitä, enkä ollut ennen UMK-finaalia vaivautunut PKN:ää kuuntelemaan, mutta tuon esityksen jälkeen olin vakuuttunut että tämä tulee saavuttamaan jotain suurta. j_uha.

PKN:ää pidetään myös erikoisuutena ja ainutlaatuisena yhtyeenä, jonka kohdalla ei ole kyse pelkästään musiikista, kuten ei ollut Lordin⁸ tai Conchita Wurstin kohdallakaan. Osa kommentoijista korostaa kuitenkin, että yhtyeen jäsenet ovat ensisijaisesti muusikoita ja kehitysvammaisuus on sivuseikka. Erään kommentoijan mielestä yhtyeen muusikoiden mainostaminen kehitysvammaisina onkin hänestä paheksuttava asia, sillä ei täysin terveistä laulajista toisteta joka käänteessä, että he ovat ”normaaleja”. Kehitysvammaisuus erikoisuutena on kuitenkin asia, johon he eivät voi itse mitenkään vaikuttaa. Suhtautuminen yhtyeen erikoisuuteen vaikuttaa olevan Helsingin Sanomien toimittajien keskuudessa puolestaan hyväksyvää, sillä *tRon123* nimimerkin mukaan ”*Mistä tahansa muusta esiintyjästä HS otsikoisi: 'järjettömällä vastauksillaan'.*”

Joka tapauksessa Euroviisulavalla usein nähtyjen puolialastomien naistanssijoiden ja esiintyjien joukossa Pertti Kurikan Nimipäivät on positiivisessa mielessä erilainen. Ja kappaleiden sanoitukset, joihin kiteytyy kehitysvammaisten arki ja tunteet, tekevät yhtyeestä ainutlaatuisen. Varsin ainutlaatuinen on myös yhtyeen backstagen raideri eli konsertin järjestäjälle toimitettava esiintyjien vaatimuslista pääasiassa takahuoneessa odottelun ajalle. Pertti Kurikan Nimipäivien raideri nimittäin sisältää monenlaisia herkkuja, kuten Coca-colaa, juustonaksuja, Jaffa-keksejä, vohveleita ja Mars-patukoita.

---

⁸ Lordi on suomalainen, hirviöasusteisiin pukeutuva yhtye. Lordi esittää englanninkielistä hard rock- ja hevi-metallimusiikkia. Lordi voitti vuonna 2006 Euroviisukilpailut ensimmäisenä ja tähän mennessä ainoana Suomen edustajana kappaleellaan "Hard Rock Hallelujah" (Lordi 2017.)

5.3 PKN valintana

Euroviisuehdokkaan valinta jakaa luonnollisesti mielipiteitä joka vuosi. Pertti Kurikan Nimipäivät -yhtyeen valinta tekee myös näin. Joidenkin mielestä heidän valintansa on hyvä, toisten mukaan huono. Seuraavaksi tarkastelen millaisin perusteluin kumpakaan arvottamista tapahtuu.

Pertti Kurikan Nimipäivien valintaa hyvänä valintana Suomen Euroviisuedustajaksi perustellaan ensinnäkin *teon historiallisuudella*. Koskaan aiemmin Euroviisuissa ei ole esiintynyt kehitysvammaisia eikä punkia soittavaa yhtyettä. Täten yhtyeen pr-arvo on merkittävä ja yhtyettä kehutaankin *mitä parhaimmaksi mainokseksi ja mediailmiöksi Suomesta*. Niin Suomen kuin yhtyeen itsensä katsotaan näyttävän *hienoa esimerkkiä maailmanlaajuisesti*. Valitsemalla Pertti Kurikan Nimipäivät edustajakseen Suomen sanotaan vievän kehitysvammaisten asiaa ja ennakkoluulotonta viestiä myös niihin maihin, joissa vammaisuus on edelleen tabu ja häpeä. Samalla suomalaisten nähdään osoittavan, että heille ovat tärkeitä yhtäläiset osallistumisen mahdollisuudet, ilo yhdessä tekemisestä ja asenne. Sekä Suomea että PKN:ää mairitellaan samankaltaisesta vilpittömyydestään, suorasukaisuudestaan ja Punk-maisuudestaan.

PKN:ää parempaa viisuedustajaa Suomi ei olisi voinut kisoihin lähettää. Se on rehellinen, kursailematon, ketään kumartelematon ja Punk, niin kuin Suomikin on. Ja näyttää aika todella hienoa esimerkkiä muulle maailmalle. Sinivuokko -83

Pertti Kurikan Nimipäivien valinta saa hyväksyntää yhtyeen *erilaisen musiikkityylin* perusteella. PKN tuo uutta ja vaihtoehtoista näkökulmaa kisoihin, jossa vuodesta toiseen mennään samalla kaavalla. Massasta erottuminen koetaan hienona asiana, vaikka punkista ei aina sen kummemmin pidetäkään. Erilaisten musiikkityylien ajatellaan kuuluvan laulukilpailuun ja täten Pertti Kurikan Nimipäivät -yhtyeen valintaa pidetään onnistuneena. Toisaalta kilpailua ei pidetä puhtaasti laulukilpailuna vaan valtaisan markkina- ja ”hörhöilyareenana”, jonne Pertti Kurikan Nimipäivien koetaan sopivan myös ominaisuuksiensa (sen tarkemmin näitä perustelematta) puolesta mainiosti. PKN:n valinta saa kannustusta lisäksi *edustuskappale ”Aina mun pitää” myötä*. Kappaletta kiitetään sanoituksestaan ja sanomastaan, johon suomalaisten on helppo samaistua. Muiden eurooppalaisten samaistumista kuitenkin epäillään.

Mutta kokonaisuutena hommassa on mielenkiintoinen juju. Sanoitus menee suoraan suomalaisen, luterilaisen elämäntuskan ytimeen: toisin kuin monessa muussa maassa, Suomessa maailmaa pyörittää jatkuvasti takaraivossa kalvava syyllisyyden- ja vastuuntunto. Asioita ei tehdä useinkaan positiivisella sykkeellä, vaan velvollisuudesta. "Aina mun pitää tehdä X ja Y" on erinomainen kuvaus suomalaisesta luonteenlaadusta ja elämänmenosta ihan yleisesti, mihin melkein kuka tahansa voi samaistua. Kappalehan on sangen hyvä ihan itsessäänkin ilman poliittista korrektiutta. Eri asia on, samaistuvatko punaviiniä latkivat eurooppalaiset tähän suomalaiseen räntäsateiseen tuskaan ihan yhtä hyvin kuin kotimainen yleisö. Saa nähdä. MPI

Kommenteissa, joissa ilmaistaan PKN:n valintaa huonona valintana, perustellaan kielteistä suhtautumista osin samoin näkökulmin kuin valintaa hyvänä pitävien joukossa. Kummassakin tapauksessa suhtautumiseen vaikuttaa Pertti Kurikan Nimipäivien *musiikkityyli, mutta erilaisista näkökannoista johtuen*. Joillekin Euroviisukilpailua yhä musiikkikilpailuna pitävillä punk on liian rujoa, jotta se sopisi muiden melodioilla koreilevien kilpailuesitysten keskelle. Koko Pertti Kurikan Nimipäivät -yhtyeen ja esityskappaleen luonnehditaan olevan ”mölinää” ja meteliä, eikä tällaisella kokoonpanolla koeta olevan mahdollisuuksia menestyä. PKN:n ajatellaankin otetun mukaan Uuden Musiikin Kilpailuun vain katsojien houkuttelemiseksi musiikkinsa sijasta. Lisäksi huomion sanotaan kiinnittyvän liiaksikin kehitysvammaisuuteen, ja siihen kuinka poliittisen korrektiuden tähden Pertti Kurikan Nimipäiviä pitäisi tukea, vaikka kilpailukappale ei olisi yhtään mieluisa.

Kyllä, alamme olla lähellä Melodifestivalenia, mutta siellä PKN ei olisi ikinä päässyt jatkoon. PKN on otettu mukaan vain, jotta ohjelmalle saataisiin lisää katsojia. Tuskin kovin moni on edes kuullut kyseisen yhtyeen kappaletta tai saatika kaikkia muita 18 kappaletta. Kuinka silloin voi sanoa, että tämä on paras. Vajoan ehkä maan alle ja ryhdyn ruotsalaiseksi, mikäli PKN voittaa UMK:n. Ja mikäli tahdomme saada hyvän sijoituksen, kannattaa valita jotain muuta kuin PKN. PKN:llä jos viisuihin lähdemme niin meitä odottaa vääjäämättömästi semifinaalin jumbo sija. Axelll

Menestymistä ajatellen, Pertti Kurikan Nimipäiviä kutsutaan vääräksi valinnaksi senkin takia, että *yhtyeellä ei koeta olevan kykyjä osallistua aidosti kilpailuun samassa sarjassa terveiden kanssa.*

Asiallisesti ottaen, Suomi teki kardinaalivirheen euro-viisun valinnassa. Sehän olis ihan sama jos Faluniin olisi lähetetty jalkapuolihiihtäjä hakemaan 50 kilometrin mestaruutta. Naiset kilpailee naisten sarjassa. Vammaiset kilpailee omassa sarjassaan. Ei kai siinä

pitäisi olla mitään ihmeellistä. Mutta ihmeellistä on siinä kun Suomi teki tällaisen euroviisu valinnan. Onko suomalaisten yleinen harkintakyky ja järki pettänyt? Jos Suomi ei ole pärjännyt aikaisemmin, niin miksi tällainen euro-viisuvallinta? Mielestäni tässä on kyseessä joko järjen köyhyys tai täydellistä epärealistista toiveajattelua. Kaapron poika

Pertti Kurikan Nimipäivien vedotaan olevan huono valinta myös siitä syystä, että *on yksinkertaisesti järjetöntä* lähettää kehitysvammaisia ihmisiä taiteen nimessä ikään kuin näyttelyesineeksi tai sirkushuviksi, satojen miljoonien katsojien vahdattavaksi. Ihmettelyä herättää, että voiko siitä tulla jollekin hyvä mieli ja onko se hyvää viihdettä.

5.4 Kilpailun lopputulos

Pertti Kurikan Nimipäivät on yksi Uuden Musiikin Kilpailun ennakkosuosikeista, ainakin median ja vedonlyöntitoimiston mukaan. Suosikkiasema pitää ja Pertti Kurikan Nimipäivät -yhtye tulee valituksi Suomen Euroviisuedustajaksi. Uuden Musiikin Kilpailun voiton jälkeen on aika keskustella ja arvioida tuleeko menestystä myös Wienissä Itävallassa. Jotkut uskovat menestykseen, jotkut eivät. Joidenkin mielestä lopputuloksen arviointi on vaikeaa. Vahvistusta omille mielipiteilleen saattaa etsiä internetistä, sillä siellä on lukuisia eri perusteilla laadittuja arvailulistoja miten kukin maa sijoittuu lopullisesti. Näissä listoissa PKN:n sijoitus vaihtelee viidennestä sijasta aina viimeiseksi asti, mutta suomalaisten omissa listoissa PKN sijoittuu paremminkin.

Pertti Kurikan nimipäivien menestystä on vaikea ennustaa etukäteen. Tulos voi olla miltei mitä tahansa. He voivat pudota jo semifinaalivaiheessa, he voivat olla finaalin top 10:ssä ja jos esitys menee oikein nappiin ja vapautuneesti, he voivat voittaaakin. Mikään lopputulos ei yllättäisi. Tämä porukka pystyy mihin vain: voittoon tai täyteen katastrofiin. Toimittaja 1

Menestystä odotetaan, ja sitä ajatellaan tulevan etenkin, jos PKN pystyy yhtä mahtavaan esitykseen kuin Uuden Musiikin Kilpailun finaalissa. Menestyksen ajatellaan olevan taattu, jos Pertti Kurikan Nimipäivät onnistuu ottamaan yleisönsä ja saa tunteen välitettyä sadoille miljoonille katsojille. Yhtyeen asenteen, lavakarisman ja upea ”meiningin” siivittämänä PKN:n uskotaan saavuttavan jotain suurta huolimatta siitä tuleeko varsinaista viisuvoittoa. Pärjäämisen puolesta sanotaan kertovan myös sen, että yhtye on ollut runsaasti esillä maailman mediassa. Youtube-

videopalvelussakin Pertti Kurikan Nimipäivien esitystä on katsottu ennakkoon seitsemänneksi eniten, 1,9 miljoonaa kertaa.

Millä eväillä Pertti Kurikan nimipäivät sitten voisi pärjätä? Kysymys on tyhmä. Kaikki, jotka katsoivat UMK:n suorja lähetyksiä näkivät, kuinka mahtava meininki bändillä on livenä. Kyse on maagisesta hetkestä, suoran lähetyksen taiasta. Siitä hetkestä kun katsoja rakastuu ja kirkuu riemusta. Sillä hetkellä on valtava voima. [...] Jos Pertti Kurikan nimipäivät saavat olla tiistaina lavalla omat, riemastuttavat ja rakastettavat itsensä, vain taivas on heille rajana. Toimittaja 1

Tärkeintä on tunne, ja jos PKN saa tunteen välitettyä sadoille miljoonille niin homma leikkaa globaalia tietoisuutta kuin pyhä lehmä lähintä ruohonkortta. sq

Myös Pertti Kurikan Nimipäivien esityskappaleen ”Aina mun pitää” nähdään olevan voittaja-ainesta. Kappaletta kuvaillaan kapinaa ja innoitusta sisältäväksi voittoisaksi yhdistelmäksi. Lisäksi punk-tyylin arvellaan olevan tuttu itäeurooppalaisille äänestäjille, koska siellä punk-tyylisellä musiikilla on ollut roolia yhteiskuntapolitiikassakin. Erilaisuutta ja erilaista musiikkityyliä pidetään Euroviisuissa kilpailuetuna, sillä vuonna 2014 voiton saavutti parrakas nainen Conchita Wurst ja Suomellekin viisuvoiton toi aikoinaan hirviöasusteisiin pukeutunut Lordi-yhtye.

Toisaalta jyrkimmillään koko musiikilla ei koeta olevan merkitystä lainkaan mahdollisen menestyksen kannalta. Mahdollisen menestyksen sanotaan tulevan siksi, että yhtye on kehitysvammaisten ihmisten yhtye. Maltillisemmassakin suhtautumisessa kehitysvammaisuutta pidetään menestykseen vaikuttavana tekijänä ja voiton ajatellaan olevan pitkälti äänestäjien avarakatseisuuden varassa. Seksuaalivähemmistöjen odotetaan tukevan vahvasti Pertti Kurikan Nimipäiviä, koska he edustavat vähemmistöä itsekin. Myös auto-onnettomuudessa vammautuneen Puolan viisuedustaja Monika Kuszynskan ajatellaan tuovan omalta osaltaan vammaisuus-teemaa ihmisten tietoisuuteen ja täten antavan tietynlaista vetoapua PKN:n pärjäämiseen.

Muutaman viikon päästä näemme vihdoon, kuinka valmis maailma on Pertti Kurikan nimipäiville. Suomen euroviisuedustaja tulee keräämään Wienissä valtavasti huomiota, mutta lopullinen sijoitus on vielä arvoitus: voitto on pitkälti äänestäjien avarakatseisuuden varassa. .. Itsehän veikkaan – väärässä olemisen uhallakin – yhtyeen palaavan takaisin Helsinkiin voittajina, kukkapuskat kainaloissa ja Hornet-hävittäjien saattelemina. Toimittaja 6

Vaikka osa ihmisistä uskoo menestystä tulevan erilaisen musiikkityylin ja innostavan esityskappaleen myötä, osa ajattelee päinvastoin. Osa ihmisistä ajattelee punk-musiikin ja ”Aina mun pitää”-kappaleen olevan nimenomaan haaste Pertti Kurikan Nimipäivät -yhtyeelle menestyksen tiellä. Pelkän hyvän esityksen ja näkyvyyden ei uskota riittävän, sillä punk ei ole musiikkia, jota suuri yleisö kuuntelisi joka päivä. ”Aina mun pitää”- kappaleettakin moititaan, että siinä ei ole kunnon melodiaa ja laulaja laulaa epämääräisellä äänellä. Varsinkaan viisutoimittajien ja viisufanien ei otaksuta arvostavan yhtään Pertti Kurikan Nimipäivien esitystä, sillä heidän suosiossaan ovat perinteisesti olleet mahtipontiset ja melodiset sävellykset. Ratkaisevana tekijänä pidetään myös sitä, että PKN esittää laulun suomeksi.

Monet uskovat jo, että Pertti Kurikan nimipäivät on uusi Lordi. Tuskin on. Ehkä olen iloisesti väärässä toisenkin kerran. Yhtyeen esiintyminen euroviisulavalla miljoonien edessä on varmasti jotakin hyvin erilaista, kerää huomiota ja on voitto sinänsä, mutta kääntääkö euroviisutkaan punkkia valtavirraksi, yleisön ääniksi? Vielä ratkaisevampi on kielikysymys. Lordin esittämä hevikin on maailmalla marginaalimusiikkia, mutta Hard Rock Hallelujah esitettiin sentään englanniksi. Pertti Kurikan nimipäivät esiintyy suomeksi.
Toimittaja 3

Pertti Kurikan Nimipäivien menestymistä epäillään myös syystä, että monissa osanottajamaissa kehitysvammaisilla ei ole minkäänlaista arvoa vaan heitä halveksitaan tai sorretaan. Eikä PKN:n tilannetta nähdä lisäksi yhtään helpottavan, että yhtye esiintyy semifinaalissaan jo viidentenä ja samaan semifinaaliin osallistuu useita Itä-Euroopan maita. Nyt ei pelastamassa ole esimerkiksi Norjaa, joka kahtena aiempana vuonna antoi Suomelle eniten pisteitä semifinaaleissa. Myös tunteisiin vedotaan, kun Pertti Kurikan Nimipäivien voittoon ei uskota.

Minulla kun vaan on vatsan pohjassa semmoinen tunne, että taitaa tulla mahalasku...
Candidat 10

Kaikille ei ole tärkeää, tuleeko euroviisumenestystä eikä menestystä varsinaisesti edes kaivata. Onhan jo pelkästään Pertti Kurikan Nimipäivien valinta Suomen euroviisuedustajaksi niin iso voitto ja mahtava asia (erityisesti) kehitysvammaisille. Mahdollista euroviisumenestystä pidetäänkin sivuseikkana. Tärkeämmäksi kuvaillaan kehitysvammaisten pääsyä osallisiksi ja vaikuttajiksi yhteiskuntaan. Myös erilaisten esiintyjien ja erilaisen musiikin näkeminen viisuissa mainitaan menestystä merkittävämmäksi seikaksi.

Ymmärtäkäähän nyt candidat ja taos yms, että tässä on niin hirmuisen paljon isommasta asiasta kyse kuin euroviisujen mahdollisesta voitosta/siellä pärjäämisestä. Tottahan toki tämä porukka voittoa toivoo, mutta heille voitto on jo se, että PKN viisuihin valittiin. Euroviisumenestys on vain sivuseikka tässä konseptissa. Täysin ennennäkemätön veto ja upea juttu ennen kaikkea kehitysvammaisille! Follet

Menestystä epäilevät ovat kuin ovatkin tällä kertaa oikeassa. Pertti Kurikan Nimipäivät euroviisutaival katkeaa ennen Euroviisu-laulukilpailun finaalia. Yhtye ei pääse jatkuon semifinaalista. Esitystä kehuaan kuitenkin energiseksi, erittäin onnistuneeksi suoritukseksi, joten karsiutumisen jatkosta johtuu tuskin siitä. Yhtyeen jäsenetkin ovat itse tyytyväisiä suoritukseensa. Basisti Sami Helle toteaa esityksen olleen ”*paras veto mitä ollaan koskaan vedetty*”. Yksi arvelu karsiutumisen syistä on, että Venäjältä ja Itä-Euroopan maista ei herunut pisteitä maitten arvomaailmasta ja kehittymättömyydestä johtuen.

Häviötä ei pidetä kuitenkaan varsinaisesti häviönä vaan pikemmin menestyksenä, koska kehitysvammaiselle pelkkä viisuihin pääsy on suuri voitto. PKN:n sanotaan osoittaneen, että kehitysvammaisillekin on kaikki mahdollista. PKN:n mukana oloa kuvataan hienoksi piristysruiskeeksi, kehitysvammaisten ja erilaisuuden esiinmarssiksi, jonka myötä ennakkoluulot murtuivat ja Euroopasta tuli jälleen hieman parempi paikka elää. Voiton sanotaan tulleen myös siinä, että suomalaiset olivat uudistuksellisia. Häviön juhliminen voittona aiheuttaa toki kummeksuntaakin. Juhlijoilta katsotaan kilpailun alkuperäisen tavoitteen kadonneen.

Punkyhtye Pertti Kurikan nimipäivät voitti sittenkin. Ilman finaaliipaikkaakin yhtye valloitti sydämet, mursi ennakkoluulot ja teki Suomesta ja Euroopasta taas vähän paremman paikan. Yhtye osoitti, että kehitysvammaisellekin on kaikki mahdollista. Toimittaja 11

5.5 Menestyksen hyödyllisyys

Edellisessä luvussa tuli ilmi, että kilpailun heikosta lopputuloksesta huolimatta Pertti Kurikan Nimipäivät -yhtyeen osallistumiseen Euroviisuissa suhtaudutaan menestyksenä. Tässä luvussa tarkastelen vielä perusteellisemmin niitä asioita (hyötyjä) miksi pelkkää PKN:n kilpailussa mukana oloa arvotetaan niin myönteisesti, että puhutaan menestyksestä.

Pertti Kurikan Nimipäivien menestyksen nähdään hyödyttävän muita (kehitys)vammaisia henkilökohtaisesti sekä yhteisöllisesti. PKN:n osoittaa toimillaan ja menestyksellään, että (kehitys)vammaiset voivat tehdä oikeita, aitoja asioita. Tämä luo toivoa ja uskoa muille (kehitys)vammaisille ja heidän perheilleen, että tällainen on ylipäätään mahdollista. Se kannustaa myös ihmisiä, jotka työskentelevät kehitysvammaisten kulttuuritoiminnan parissa. Pertti Kurikan Nimipäivien pärjääminen tekee lisäksi hyvää kehitysvammaisten itsetunnolle ja innostaa heitä esiintymään. Toisten kehitysvammaisten muusikoiden on helpompi nousta lavalle, kun he ajattelevat, että Pertti Kurikan Nimipäivien jäsenet ovat jopa uskaltaneet esiintyä koko maailman edessä. Kaiken kaikkiaan Pertti Kurikan Nimipäivien menestys rohkaisee vammaisia toteuttamaan haaveitaan.

PKN:n menestys innostaa, inspiroi ja rohkaisee kehitysvammaisia sekä niitä ihmisiä, jotka työskentelevät kehitysvammaisten kulttuuritoiminnan parissa. Menestys on villinnyt jäsenistömme, ja se luo uskoa perheisiin, joissa on kehitysvammaisen lapsi. Muut 8

PKN:n menestyksen otaksutaan kertovan siitä, että yhteiskunta on muuttumassa monimuotoisemmaksi ja vähemmistöjen osallisuus on voimistumassa. Pertti Kurikan Nimipäivien menestyksen nähdään osaltaan vaikuttavan positiivisesti sen kannalta, että kehitysvammaisten asema vahvistuu yhteiskunnassa. Menestyksen sanotaankin avaavan ihmisten silmät näkemään erityisryhmän uudella tavalla, kyvykkäinä ja luovuudeltaan ”muiden” kaltaisina ihmisinä. Se auttaa myös poistamaan erilaisuuteen kohdistuvia ennakkoluuloja ja edistää suvaitsevuuutta vammaisia ihmisiä kohtaan. Pertti Kurikan Nimipäivien saaman julkisuuden myötä vammaisten äänikin kohoaa kuuluville ennen kokemattomalla tavalla. Täten vammaisten ihmisarvoisen elämän edellytykset ja ongelmat tulevat laajasti esille, jonka myötä niihin aletaan myös kiinnittää huomiota.

Pertti Kurikan nimipäivien euroviisutaival on nostanut vammaisten äänen kuuluviin ennenäkemättömällä tavalla paitsi Suomessa myös muualla Euroopassa. Yhtyeen saama julkisuus on edistänyt suvaitsevuuutta ja ymmärrystä vammaisia ihmisiä kohtaan. Sen myötä on myös alettu kiinnittää huomiota moniin ongelmiin ja esteisiin, joita vammaiset ihmiset kohtaavat. Muut 1

Suomelle Pertti Kurikan Nimipäivien menestyksen mainitaan olevan mittaamattoman arvokas pr-arvoltaan. Erityisen esiintyjäryhmän lähettäminen ja ennakkoluuloton vammaisten asioiden esille

tuominen tuovat Suomelle kansainvälisesti kiitosta ja mainetta. PKN:n uskotaan tekevän täten erittäin hyvää Suomi-kuvalle. Menestyksen nähdään olevan myös taloudellista Suomelle verrattuna tilanteeseen, että yhtyeen jäsenet olisivat vain jossain laitoshoidossa.

Sille, että lievästi vammaisia ei suljeta laitoksiin vaan heidät totutellaan elämään normaalia arkea ja mahdollisuuksien mukaan myös tekemään jotain työtä, ei löydy perusteita pelkästään humanisuudesta vaan myös taloudellisesta ajattelusta. Onko kukaan laskenut, miten näiden kurikoiden rokkimenestys on vaikuttanut yhteiskunnan saldoihin verrattuna sellaiseen tilanteeseen, jossa he vain istuisivat jossain laitoksessa? Kreivi Krapula

Menestyksen ei ajatella tuovan mitään haittoja, mutta menestyksen myönteistä merkitystä kehitysvammaisten aseman parantumisen kannalta osa kirjoittajista kuitenkin epäilee. Tilanteen ei uskota äkkiseltään muuttuvan mihinkään suuntaan vain siitä syystä, että muutama kehitysvammaisen on jonkin aikaa esillä eri medioissa.

5.6 Kehitysvammaisuus

Pertti Kurikan Nimipäivien jäsenet ovat kaikki kehitysvammaisia, ja kehitysvammaisuus onkin yhtenä olennaisena teemana mukana Pertti Kurikan Nimipäivien euroviisutaivalta koskevassa keskustelussa. Kehitysvammaisuus sijoitetaan keskustelussa moniin eri (asia)yhteyksiin ja argumenteista on havaittavissa myönteistä, negatiivista ja neutraalia suhtautumista kehitysvammaisuutta kohtaan. Suhtautumisessa ei ilmene eroja euroviisutaipaleen eri vaiheiden mukaan. Kaiken kaikkiaan myönteistä ja neutraalia suhtautumista on välillä vaikea erottaa toisistaan. Toisaalta kokonaiskuvan hahmottamisen kannalta en edes koe niiden tarkkarajaista erottelemista hyvänä asiana. Näin ollen esitän tässä luvussa myönteistä ja neutraalia suhtautumista ilmentävien kommenttien sisällön limittäin ja toisiinsa kietoutuneina.

Pääosin suhtautuminen kehitysvammaisuuteen ja kehitysvammaisiin on myönteistä. Suhtautuminen on positiivista riippumatta siitä kuinka oleellisena menestystekijänä pidetään sitä, että Pertti Kurikan Nimipäivät -yhtyeen jäsenet ovat kehitysvammaisia. Joidenkin keskustelijoiden mielestä kehitysvammaisuus on tässä sivuseikka, koska Pertti Kurikan Nimipäivät on ensisijaisesti

musiikkiyhtye ja yhtyeestä pidetään sen esittämän musiikin sekä musiikkityylin takia. Jotkut henkilöt taas ajattelevat päinvastoin. Heidän mielestään kehitysvammaisuus on juurikin se ydinasia, joka siivittää PKN:n menestykseen.

Olisiko Suomi äänestänyt saman biisin esittävän "normi" punk-bändin kisoihin? Epäilen vahvasti. Jos menestymme, emme menesty siksi, että biisi on punk ja sen esittää punk-yhtye. Menestymme siksi, että bändi on kehitysvammaisten bändi. Se on fakta, ei mielipidekysymys. ja se olisi PKN:lle ja kehitysvammaisille erittäin hieno asia. ossie

Eräs keskusteluun osallistuneista kirjoittaa, kuinka Pertti Kurikan Nimipäivät – yhtyeen basisti Sami Helle on todennut: *"We don't want people to vote for us to feel sorry for us, we are not that different from anybody else - just normal guys with a mental handicap."* Vapaasti suomennettuna tämä tarkoittaa: *"Emme tahdo ihmisten äänestävän meitä säälin vuoksi. Emme ole sen erilaisempia kuin muutkaan – vain tavallisia tyyppejä, joilla on älyllinen vamma."* Tästä huolimatta useiden keskustelijoiden kommentoissa kehitysvammaisuutta pidetään erikoisuutena. Erikoisuus ja erilaisuus koetaan kuitenkin enimmäkseen hyvänä ja mieluisana seikkana.

Kehitysvammaisista jäsenistä koostuvan yhtyeen mukana olemisen Euroviisuissa nähdään osoittavan vahvasti miten Euroviisut ovat monenlaisille lahjakkuuksille tarkoitettu avoin kilpailu, joka voi pitää sisällään mitä tahansa (erilaisuutta). Pertti Kurikan Nimipäivät -yhtyettä verrataankin Euroviisuihin aikaisempina vuosina osallistuneisiin Lordi-yhtyeeseen ja laulaja Conchita Wurstiin (ks. alaviitteet 7 ja 8). Heidän tilanteensa todetaan kuitenkin poikkeavan toisistaan siinä mielessä, että Lordi ja Conchita Wurst ovat erikoisuuksia omasta halustaan, mutta Pertti Kurikan Nimipäivien jäsenet eivät voi omaan erikoisuuteensa eli kehitysvammaisuuteensa vaikuttaa. Tämän vuoksi koetaankin, että PKN viedään koko kansan nähtäville ikään kuin näyttely-yhtyeeksi. Pertti Kurikan Nimipäivien jäsenten ajatellaan kuitenkin ansaitsevan, että heitä pidettäisiin muunakin kuin erikoisuuksina kehitysvammaisuutensa vuoksi.

Kehitysvammaisten erilaisuuden korostaminen nähdään kuitenkin osin välttämättömäksi. Keskustelussa tuodaan esiin kuinka ymmärrys vammaisuuden kirjosta jää suppeaksi, jos vammaisuudesta puhutaan vain yhden ryhmän näkökulmasta. Keskustelija Muut 4 tiivistää tämän hyvin todetessaan: *"Vammaisuus ei ole yhtä kuin PKN. Ei neljän yksilön kautta voi piirtää sitä, mitä on olla vammainen."* Se, millaista tukea tai palveluita vammaiset ihmiset tarvitsevat elääkseen tasa-arvoista elämää, vaihtelee suuresti. Kehitysvammaisen ihmisen tarpeet ovat erilaiset kuin

liikuntavammaisen, kuulovammaisen tai vaikkapa aivovammadiagnoosin saaneen ihmisen. Pelkoa herättääkin, että vammaiset ihmiset eivät saa tarvitsemiaan palveluita tai tarjotut palvelut kohdistuvat väärin ja menevät hukkaan, jos vammojen moninaisuutta ei tunnisteta. Lisäksi kannetaan huolta siitä kuinka väärinkäsitykset saattaisivat aiheuttaa turhia ennakkoluuloja ja synnyttää noloja tilanteita. Näin ollen tietoisuus vammojen moninaisuudesta edistäisi kaikkien vammaisten oikeuksien toteutumista.

Kehitysvammaisiin ja kehitysvammaisuuteen kohdistuvaa keskustelua ei käydä kapea-alaisesti painottaen pelkästään erikoisuutta ja erilaisuutta. Keskustelussa esiintyy lisäksi vasta-argumentteja kehitysvammaisten erikoisuutta ja erilaisuutta käsittelevien kommenttien rinnalla tai niiden sijaan. Monet kommentoijat korostavat nimittäin, että kehitysvammaiset ovat samankaltaisia kuin vammattomat ihmiset ja näin ollen tavallisia ihmisiä. Pertti Kurikan Nimipäivät -yhtyeen kappaleiden sanoitusten sanotaan muistuttavan osaltaan, että kehitysvammaiset kokevat tismalleen samanlaisia tunteita kuin toisetkin ihmiset. Vammaisten tai psyykkisistä ongelmista kärsivien ihmisten luovuudessa ei nähdä myöskään olevan eroa millään lailla suhteessa muiden ihmisten luovuuteen. Elämässä kaikilla ihmisillä on oma tärkeä äänensä, omanlainen kekseliäisyytensä ja yksilöllisyytensä. Kaiken kaikkiaan hienona asiana pidetään sitä, että vammaiset ihmiset pystyvät nykyisin enenevässä määrin tekemään samoja asioita kuin muutkin.

Esille tuodaan myös näkemys, että ”muita” ei ole edes olemassa. Toisin sanoen kaikki olemme samoja ihmisiä, ”meitä”. Ajatus siitä, että kaikki ihmiset ovat niin samankaltaisia kaikessa inhimillisyydessään, aiheuttaa kuitenkin osittain huolta:

Nyt pitää olla vaan tarkkana, ettei tule liikaa odotuksia ja muitakin ylilyöntejä, koska aivan samanlaisia ihmisiä vammaiset ovat kuin muutkin ja liian monelle artistille on noussut "tukkaan" kuuluisuus joka tulee ryminällä ja sitten haihtuu nopeasti pois ja arki alkaa. taos

Osa keskustelijoista ei näe puolestaan tarpeelliseksi ottaa kantaa tai luonnehtia millaisia kehitysvammaiset ovat heidän mielestään. Näille keskustelijoille on tärkeää, että kehitysvammaiset otetaan huomioon ja heitä ymmärretään sellaisina kuin he kukin ovat. Joitakuuta huolestuttaa kuinka julkisuudesta on tehokkaasti häivytetty kehitysvammaisuuden vaikeampi puoli. Pahimmaksi nähdään tilanne, jossa kehitysvammaisilta aletaan odottaa, että he kykenevät toimimaan täysin samoin kuin vammattomat ihmiset.

Alkaa tuntumaan, että tässä viime päivien hehkuttamisessa alkaa unohtumaan, että kehitysvammainen ei ole tasavertainen niin sanottujen "normaalien" kanssa. Osa alkaa uskomaan, että he voivat toimia täysin samoin kun ei vammaiset, ja se on pahinta, mihin tämä hypetyks voi johtaa, todellisuus hämärtyy. Osa "suvaitsevaisista" alkaa kohta tiedostamattaan vaatimaan taitoja, joita ei ole, eikä tule. Jokainen on omana itsenään arvokas, ei pidä odottaa teennäisesti keneltäkään omien fantasioiden toteuttamista. jo vanhamies

Kommenteista ei ole kuitenkaan havaittavissa, että kehitysvammaisille itselleen asetettaisiin kohtuuttomia odotuksia sen suhteen millä tavalla heidän pitäisi toimia tai käyttäytyä. Enemmän keskustelijat tuntuvat toimivan kehitysvammaisten asianajajina ja vaativan, että yhteiskunnan tulisi toimia kehitysvammaisten aseman, osallisuuden ja ihmisoikeuksien parantamiseksi. Pertti Kurikan Nimipäivät -yhtyeen pääsyä Euroviisu-kilpailuun pidetään merkinä siitä, että kehitysvammaisten yhteiskunnallinen asema on parantumassa, mutta korjattavia epäkohtia todetaan löytyvän edelleen paljon. Kehitysvammaisten puolesta puhumiselle nähdään olevan tarvetta, sillä vain harvan kehitysvammaisen ihmisen uskotaan voivan vaikuttaa itseään koskeviin päätöksiin virallisia väyliä pitkin tai mielipidekirjoitusten avulla.

Kehitysvammaisten koetaan pääsevän edelleen liian vähän olemaan kunnolla osallisina yhteiskunnassamme. Toiveena esitetäänkin, että kehitysvammaisten annettaisiin toimia asiantuntijaroolissa ja ottaa enenevässä määrin kantaa, kun heidän omia asioitaan käsitellään. Ajatuksena on, että kehitysvammaisten tulisi saada asua, harrastaa ja olla näkyvillä kaikkialla missä toisetkin ihmiset. Ihannemaailmassa sen ajatellaan tapahtuvan luonnostaan, mutta todellisuudessa sen eteen täytyy tehdä töitä. Tavoitteena on joka tapauksessa tehdä maailmasta enemmän yhteinen.

Tuleeko voitto vai ei Euroviisuissa ei ole pääasia. Kehitysvammaiset osallisiksi ja vaikuttajiksi yhteiskuntaan! Ja jos nousee tukkaan niin nouskoon, nauttikaa! darzi

Myös kehitysvammaisten työmahdollisuudet puhututtavat. Kehitysvammaisten harrastustoiminnan ja tuetun työn tukemisen ei nähdä olevan kuntien prioriteettilistalla kovinkaan korkealla. Tämän ajatellaan johtuvan ainakin kuntien huonoista taloustilanteista. Harmillisena asiana nähdään lisäksi se, että kehitysvammaisten työtehtäviin kuuluu tyypillisimmin ruuvien pussittamiset tai vastaavanlaiset muut tehtävät. Tällaisia töitä tekevien joukossa saattaa olla kuitenkin monia lahjakkuuksia, joidenka elämä ja taidot menevät edellä mainittuja hommia tehdessä ikään kuin

hukkaan. Kehitysvammaisten elämässä nähdäänkin olevan yhteisiä piirteitä työttömien kanssa. Työtä tehdään palkatta, eivätkä ihmiset saa työskennellä sellaisissa tehtävissä, jotka ovat heille mieluisia ja joihin heillä on lahjoja.

Työttömän elämän voi hyvin rinnastaa kehitysvammaisten elämään, jotka laitetaan pussittamaan ruuveja ilman palkkaa, vaikka lahjoja on muuhunkin työhön. Ja työstä kuuluu saada palkka. Suomessa suurin ongelma on, niin työssäkävillä kuin työttömilläkin, että et saa missään nimessä tehdä sitä mitä tekisit mieluiten ja missä olet hyvä tai voit tulla taitavaksi ja hyväksi. freisofi

Keskustelussa pohditaan sitäkin, että onko Pertti Kurikan Nimipäivien jäseniä soveliaista nimittää kehitysvammaisiksi. Titteleiden keksimisen sijaan tärkeämpänä pidetään sen tarkastelemista missä asioissa ihminen tarvitsee tukea ja hänen auttamistaan näiden asioiden parissa. Todennäköisenä pidetään myös sitä, että sana kehitysvammainen tulee joskus poistumaan.

Pertti Kurikan nimipäivät (PKN) edustaa Suomea Euroviisuissa, joten on hyvä tietää, miten heistä kuuluu puhua. He ovat punkkareita, tietenkin. Mutta saako sanoa, että he ovat kehitysvammaisia? Vammainen on nykyään epämieluisa sana. Viime vuosina kaikki vammaisliitot ovat miettineet nimen muuttamista, koska sellaisista sanoista kuin vammainen ja sairas halutaan päästä eroon. Moni liitto onkin jo muuttanut nimensä. Toimittaja 8

Negatiivista suhtautumista kehitysvammaisuuteen tai kehitysvammaisiin välittyy aineistosta vain hyvin vähän. Jotkut kommentoijat ilmaisevat itse suhtautuvansa myönteisesti kehitysvammaisiin, mutta he tuovat samalla esiin, että negatiivistakin asennoitumista kehitysvammaisuutta kohtaan esiintyy suomalaisten joukossa selvästi. Esimerkkinä mainitaan Vauva-lehden keskustelupalsta, jossa suurin osa kommentoijista ajattelee muun muassa, että Down syndroomaisen -lapsen tietoinen synnyttäminen on vastuutonta ja tuomittavaa.

Jotkut kuitenkin suhtautuvat itse kielteisesti kehitysvammaisia kohtaan. Näiden negatiivisesti asennoituvien mielestä Pertti Kurikan Nimipäivien valinta ja lähettäminen Suomen edustajaksi Euroviisu-kilpailuun on suuri virhe. Vammaisia pidetään ensinnäkin kelvottomina ja kyvyttöminä osallistumaan kilpailuun samassa sarjassa normaaliin ihmisten kanssa. Toiseksi kehitysvammaisten ihmisten valinta mielletään täysin vitsiksi. Kehitysvammaiset luokitellaan perussairaiksi ihmisiksi

ja ihmetystä aiheuttaa kuinka tällainen ryhmä voidaan lähettää Wieniin nähtäville niin sanotusti taiteen nimessä.

Nyt jos koskaan (euroviisut todella on vitsi, ja kaiken lisäksi huono sellainen). Perussairaita ihmisiä lähetetään sinne kaiken maailman töllisteltäväksi mukamas taiteen nimessä. Ja kaiken lisäksi sitten vielä hienostuneeseen Wieniin; Straussin ja Wienerwalzin kotikaupunkiin. Yhyy. Nyyh. Candidat 10

Hieman kielteisestä (tai vaihtoehtoisesti inhorealisticen neutraalista) näkemyksestä kehitysvammaisia kohtaan kieli myös erään kommentoijan ajatukset siitä kuinka kehitysvammaisten oloissa on kyse pitkälti taloudellisista resursseista. Hänen mukaansa kehitysvammaisten olot eivät voi olla huipputasolla, jos tällaiselle ei ole edellytyksiä normaali-ihmisellekään.

5.7 Kooste tuloksista

Tutkimusaineistoa analysoidessani johtavana ajatuksena oli eritellä sitä mitä argumentaatioissa arvotetaan (eli mihin otetaan kantaa), miten arvotetaan ja millä perusteilla sekä millaisiin asiayhteyksiin arvottamisen kohde sijoitetaan. Analyysin myötä aineistosta nousi esiin kuusi erilaista arvottamiskohdetta. Nimesin löytämäni arvottamiskohteet seuraavanlaisesti: 1) UMK ja Euroviisut kilpailuna, 2) Pertti Kurikan Nimipäivät yhtyeenä, 3) PKN valintana, 4) kilpailun lopputulos, 5) menestyksen hyödyllisyys ja 6) kehitysvammaisuus. Seuraavissa kappaleissa esitän tiivistetysti millaisia asioita edellä mainittujen arvottamiskohteiden arvottaminen käsittää.

Uuden Musiikin Kilpailua ja Euroviisuja kilpailuna arvotetaan sekä myönteisesti, kielteisesti että neutraalisti. Myönteisesti UMK:hon ja Euroviisuihin suhtautuvat pitävät kilpailuja erittäin kiinnostavina useastakin eri syystä. Kilpailujen kiehtovuus perustuu niiden pitkäaikaisuuteen, laadukkuuteen laulukilpailuna, monimuotoisuuteen (voivat pitää sisällään mitä tahansa ja monenlaista lahjakkuutta) ja poliittisten näkökulmien esillä oloon. Negatiivisesti asennoituvat pitävät kilpailuja puolestaan turhina ja heikkotasoisina, koska erilaiset vähemmistöt ja esitystehosteet ovat enemmän esillä kuin itse musiikkikappaleet. Osa neutraalisti suhtautuvista pitää Euroviisuja ensisijaisesti laulu- ja sävellyskilpailuna, osa aivan muunlaisena tapahtumana.

Keskustelussa otetaan kantaa millaisena yhtyeenä Pertti Kurikan Nimipäiviä pidetään. Pertti Kurikan Nimipäiviä arvostavat vaikuttavat tykkäävän yhtyeestä erityisesti ryhmän erinomaisen esiintymisen ja esiintymisasenteen sekä musiikkityyli punkin takia. Pertti Kurikan Nimipäiviä pidetään myös hyvässä mielessä erikoisuutena ja erilaisena. Lisäksi kappaleiden sanoitusten kerrotaan tekevän yhtyeestä ainutlaatuisen. Kielteisissä näkemyksissä käsitellään Pertti Kurikan Nimipäivien musiikkia. Negatiivisesti yhtyeeseen suhtautuvien mukaan Pertti Kurikan Nimipäivien musiikki ei ole hyvää punkia tai yhtyeen musiikilla ei ole edes mitään yhteyttä punkin kanssa.

Pertti Kurikan Nimipäivät -yhtyeen valinta Suomen edustajaksi Euroviisukilpailuihin jakaa mielipiteet kahtia. Valintaa pidetään hyvänä ensinnäkin teon historiallisuutta ajatellen. Koskaan aiemmin kehitysvammaiset eivät ole esiintyneet Euroviisuissa. Täten Pertti Kurikan Nimipäivien valintaa pidetään hienona esimerkkinä ja mainoksena Suomesta muulle maailmalle. Yhtyeen valinta nähdään osuvaksi myös sen tähden, että Euroviisujen ajatellaan olevan laulukilpailun ohella markkina- ja ”hörhöilyareena”. Lisäksi PKN saa kannatusta erilaisen musiikkityylinsä ja kilpailukappaleensa ansiosta. Osa ihmisistä tosin vastustaa Pertti Kurikan Nimipäivien valintaa juuri yhtyeen esittämän punk-musiikin ja *Aina mun pitää* -kappaleen takia. Valintaa pidetään vääränä myös syystä, että PKN:n jäsenillä ei koeta olevan tarpeeksi kykyjä osallistua aidosti kilpailuun. Näin ollen katsotaan järjettömäksi lähettää yhtye ikään kuin sirkushuviksi katsojille.

Valinnan jälkeen alkaa keskustelussa esiintyä myös spekulatioita siitä, millainen lopputulos Euroviisuista on odotettavissa. Osa uskoo menestystä tulevan, jos Pertti Kurikan Nimipäivät pystyvät tekemään yhtä mahtavan esityksen kuin Uuden Musiikin Kilpailussa. Pertti Kurikan Nimipäivien esityskappale nähdään kapinallisen ja innoittavan sisältönsä vuoksi olevan voittoisa yhdistelmä. Menestystä odotetaan myös, koska yhtye on saanut todella paljon mediajulkisuutta. Erikoisuutta eli kehitysvammaisuutta ja erilaista musiikkityyliä pidetään lisäksi kilpailuetuna, koska Euroviisuissa on aiemminkin erikoisemmat edustajat ja vähemmistöt menestyneet.

Osa keskustelijoista ei usko sen sijaan, että menestystä saavutetaan. Perusteluissa vedotaan jälleen Pertti Kurikan Nimipäivien esityskappaleeseen ja musiikkityyliin. Päinvastoin kuin menestystä odottavat, tässä ihmiset ajattelevat punk-musiikin ja *Aina mun pitää* -kappaleen olevan haaste menestyksen kannalta. Haaste näkyy siinä, että punk-musiikki ei ole laaja-alaisessa suosiossa ja kappale aiotaan esittää suomen kielellä. Menestymistä epäillään myös, koska monissa kilpailijamaissa kehitysvammaisia ei arvosteta. Pertti Kurikan Nimipäivät -yhtyeen

esiintymisjärjestystäkin pidetään hankala pisteiden saamisen kannalta. Yksinkertaisimmillaan menestymisepäilyksiä perustellaan ”musta vaan tuntuu” pohjalta.

Mahdollista euroviisumenestystä lähestytään myös sivuseikkana. Paljon merkittävämpänä osa kommentoijista pitää sitä, että kehitysvammaiset ihmiset pääsevät mukaan osallisiksi kilpailuun. Tärkeämmäksi koetaan myös se, että kilpailussa nähdään erilaisia esiintyjä erilaisine musiikkiesityksineen. Näin ollen ei olekaan varsinaisesti yllätys, että Pertti Kurikan Nimipäivien osallistumiseen suhtaudutaan pääosin voittona, vaikka virallisesti yhtye saavuttaa Euroviisuissa heikon lopputuloksen.

Pertti Kurikan Nimipäivien häviötä ei koeta häviönä, sillä pelkkää yhtyeen pääsyä Euroviisuihin arvotetaan niin myönteisesti, että puhutaan menestyksestä. Mukana olo nähdään menestykseksi, koska siitä koetaan tulevan niin paljon hyötyä erityisesti muille kehitysvammaisille sekä henkilökohtaisesti että yhteisöllisesti. Pertti Kurikan Nimipäivien esimerkin sanotaan rohkaisevan ja osoittavan kuinka vammaistenkin on mahdollista toteuttaa haaveitaan. Sen koetaan auttavan myös vammaisiin kohdistuvien ennakkoluulojen hälventämisessä ja edistävän kehitysvammaisten aseman vahvistumista yhteiskunnassa. Lisäksi uskotaan, että PKN:n saaman julkisuuden myötä vammaisten ihmisten kohtaamiin ongelmiin aletaan kiinnittää enemmän huomiota. Menestys nähdään Suomen maineenkin kannalta hyödyllisenä asiana. Haittaa menestyksestä ei nähdä sen sijaan koituvan yhtään, mutta osa epäilee hyötyjen toteutumista.

Kehitysvammaisuus on koko aineistoa läpikäyvä kannanottamisen kohde. Kehitysvammaisuus sijoitetaan keskustelussa moniin eri asiayhteyksiin ja argumenteista on havaittavissa pääosin myönteistä / neutraalia suhtautumista kehitysvammaisuutta kohtaan. Negatiivista asennoitumista ilmaistaan vain vähän. Suhtautumisessa ei ilmene eroja euroviisutaipaleen eri vaiheiden mukaan. Vaihtelua esiintyy sen sijaan siinä pidetäänkö kehitysvammaisuutta sivuseikkana vai ydinasiana Pertti Kurikan Nimipäivien euroviisutaipaleella.

Erilaisuus, erikoisuus ja niiden vastakohtat samanlaisuus sekä normaalius ovat niitä teemoja, jotka nousevat useasti esiin kehitysvammaisuutta käsittelevissä kommentteissa. Vastakohtina olemisesta huolimatta kaikki nämä määritelmät liitetään kehitysvammaisuuteen lähes yksinomaan positiivisessa mielessä. Toisaalta, ikään kuin kompromissina näiden välille, tuodaan myös esiin tärkeänä asiana kuinka kehitysvammaiset tulisi ottaa huomioon ja heitä pitäisi ymmärtää sellaisina

kuin kukin on. Vaikka erilaisuutta pidetään mieluisana asiana, silti Pertti Kurikan Nimipäivien jäsenten ajatellaan ansaitsevan, että heitä pidettäisiin muunakin kuin erikoisuutena. Erilaisuuden korostaminen nähdään kuitenkin osin välttämättömyytenä, sillä kehitysvammaisten tarpeet, esimerkiksi avun ja palvelujen suhteen, ovat erilaiset kuin muulla tavoin vammaisella ihmisellä. Monet kommentoijat painottavat puolestaan, että kehitysvammaiset ovat samankaltaisia kuin vammattomat ihmiset eli näin ollen tavallisia ihmisiä. Samankaltaisuutta tuodaan esiin erityisesti tunteiden, luovuuden ja yksilöllisyyden osalta.

Samankaltaisuuden korostaminen tosin huolestuttaa joitakuita keskustelijoita. Pelätään, että kehitysvammaisilta aletaan odottaa, että he voivat toimia täysin samoin kuin vammattomat. Aineistosta on kuitenkin havaittavissa, että enemmän kehitysvammaisten ajatellaan tarvitsevan puolestapuhujia yhteiskunnallisen asemansa, ihmisoikeuksiensa ja osallistumismahdollisuuksiensa puolesta. Useissa kommentteissa tuodaan esiin, että korjattavia epäkohtia näiltä osin löytyy edelleen paljon. Kehitysvammaisten todetaan edelleen pääsevän liian vähän vaikuttamaan omiin asioihinsa, saati laajemmin yhteiskunnallisiin toimiin. Toiveena on, että kehitysvammaiset voisivat asua, harrastaa ja olla näkyvillä kaikkialla missä toisetkin ihmiset. Kehitysvammaisten heikot työmahdollisuudet puhututtavat myös. Harva kehitysvammainen saa tehdä töitä sellaisten tehtävien parissa, jotka ovat heille mieluisia.

Negatiivista suhtautumista kehitysvammaisia kohtaan ilmaistaan hyvin vähän. Näissä harvoissa kielteisissä kommentteissa (kehitys)vammaisia pidetään perussairaina ihmisinä, jotka ovat kelvottomia ja kyvyttömiä osallistumaan kilpailuihin samassa sarjassa normaalien ihmisten kanssa. Kehitysvammaisten ei siis uskota olevan tasaveroisia kilpailijoita terveiden kanssa.

6 Yhteenveto ja johtopäätökset

Tutkimus on saatettu päätökseen. Näin ollen on aika arvioida miten onnistuin tutkimustehtäväni toteuttamisessa ja pohtia tutkimustulosten yleistettävyyttä, luotettavuutta ja merkitystä. Suhteutan myös tutkimuksesta saamani tulokset aiempiin tutkimustuloksiin ja taustakirjallisuuteen. Lopuksi reflektoin tutkimusprosessin kulkua.

6.1 Yhteenveto ja arvioita tutkimuksesta

Tutkimukseni päätarkoituksena oli selvittää miten kehitysvammaisuuteen ja kehitysvammaisiin suhtaudutaan Pertti Kurikan Nimipäivien euroviisutaivalta käsittelevässä julkisessa keskustelussa. Katsoin tarpeelliseksi ottaa selvää myös millaisessa kontekstissa kehitysvammaisuuteen asennoitumista ilmaistaan, jotta oli mahdollista saada tutkimuskohteestani mahdollisimman syvä ja kokonaisvaltainen ymmärrys. Täten tutkimuksen toisena tavoitteena oli kartoittaa millaisia muita asioita kehitysvammaisuuden ohella keskustelussa arvioidaan ja miten näitä arvioidaan. Toiveenani oli myös, että voisin tutkimukseni myötä osaltani rikastaa sosiaalisen vammaistutkimuksen kenttää. Lisäksi halusin tarjota lukijoille antoisan ja ajatuksia rikastavan lukukokemuksen Pertti Kurikan Nimipäivien euroviisutaipaleesta.

Ennen aineiston analyysia minulla oli teoreettisena etukäteisolettamuksena vain, että kehitysvammaisuus nousee aineistosta esiin yhtenä kannanoton kohteena. Aineiston analyysi tuotti kuusi erilaista kannanoton kohdetta, joista kehitysvammaisuus oli yksi. Näin ollen pystyin saamaan vastauksia tutkimuskysymyksiini. Aineistosta löytyneet arvottamiskohteet olivat luontevasti järjestettävissä siten, että kykenin muodostamaan lukijoille Pertti Kurikan Nimipäivien euroviisutaipaleesta ajallisesti loogisesti etenevän jäsenyneen kertomuksen. Tutkimukseni täydentäneenä aikaisempia sosiaalisia vammaistutkimuksia, mutta lukijoiden tehtäväksi jää sen arviointi ja arvottaminen, että kykeninkö tuottamaan uusia tulokulmia ja ajatuksia kehitysvammaisuuteen.

Tutkimuksessani tuloksia muodostui kahdella tavalla. Tutkielmani alkupuolella esittelin Pertti Kurikan Nimipäivien historiikkaa ja aineiston analyysin myötä syntyi kertomus Pertti Kurikan Nimipäivien euroviisutaipaleesta. Näillä tavoin sain esiin yksityiskohtaisen kuvauksen

tutkimustapauksestani, vaikka en tutkinutkaan tapausta tapauksen itsensä vuoksi vaan tutkimustapaukseni tehtävänä oli toimia kiinnostukseni kohteena olevan ilmiön empiirisenä kontekstina. Samalla muodostui yksi tutkimukseni tuloksista (ks. Häikiö & Niemenmaa 2007, 53). Muut tutkimukseni tulokset muodostuivat perinteisesti aineiston analyysin kautta.

Tutkimuksesta selvisi, että kehitysvammaisuuteen ja kehitysvammaisiin suhtauduttiin pääasiassa myönteisesti tai neutraalisti. Kielteistä asennoitumista kehitysvammaisuutta kohtaan oli havaittavissa vain vähän. Tulosten perusteella Pertti Kurikan Nimipäivien euroviisutaipaleessa oli kyse muustakin kuin kehitysvammaisuudesta, sillä keskustelussa arvoitettiin kehitysvammaisuuden lisäksi muita asioita. Keskustelussa arvoitettiin kehitysvammaisuuden ohella 1) Uuden Musiikin Kilpailua ja Euroviisuja kilpailuna, 2) Pertti Kurikan Nimipäiviä yhteenä, 3) Pertti Kurikan Nimipäiviä valintana, 4) kilpailun lopputulosta ja 5) menestyksen hyödyllisyyttä. Aineistosta löytyi näin ollen yhteensä kuusi erilaista arvottamiskohdetta.

Kehitysvammaisuuden tapaan muita kannanottamiskohteita arvoitettiin vaihtelevasti myönteisesti, neutraalisti tai negatiivisesti. Toisinaan myönteistä ja negatiivista arvottamista perusteltiin samoilla argumenteilla. Esimerkiksi Pertti Kurikan Nimipäiviä pidettiin sekä hyvänä että huonona valinta musiikkinsa perusteella. Kun näitä aineistosta löydettyjä muita kohteita arvoitettiin, pidettiin kehitysvammaisuutta joko sivuseikkana tai päinvastaisesti ydinasiana. Pertti Kurikan Nimipäivien esittämä musiikki, musiikkityyli ja *Aina mun pitää -kappale* nousivat monissa kannanotoissa ja perusteluissa esiin kehitysvammaisuuden ohella.

Kehitysvammaisuutta myönteisesti arvottaessa kehitysvammaisuus liitettiin kahden eri asiakokonaisuuden yhteyteen. Toinen kokonaisuus koostui erilaisuuden / erikoisuuden ja samanlaisuuden / normaaliuden teemoista. Toinen kokonaisuus rakentui puolestaan argumentaatiosta, joissa kehitysvammaisuutta käsiteltiin kehitysvammaisten aseman, ihmisoikeuksien ja osallisuuden näkökulmista. Negatiivisesti arvottaessa kehitysvammaisuus yhdistettiin sen sijaan sairauden ja kyvyttömyyden aihepiireihin. Näissä lähestymistavoissa on nähtävissä yhtymäkohtia kehitysvammaisuuden erilaisiin määrittely- ja ymmärrystapoihin, joita esittelin luvussa kolme.

Kehitysvammaisuuden liittäminen erilaisuuden ja samanlaisuuden asiayhteyteen voidaan laajemmin määrittellen nähdä esimerkkinä kehitysvammaisuuden ymmärtämisestä yksilöllisenä asiana.

Yksilöllinen näkökulma näkyy myös kielteisessä suhtautumisessa, jossa kehitysvammaisia pidettiin perussairaina ja kyvyttöminä ihmisinä suhteessa normaaleihin ihmisiin. Yksilöllisen näkökulman lisäksi kehitysvammaisuutta lähestyttiin sosiaalisen mallin ja ihmisoikeusmallin mukaisena asiana, kun kehitysvammaisuutta käsiteltiin tutkimuksessani kehitysvammaisten aseman, ihmisoikeuksien ja osallisuuden näkökulmista

Tutkimustuloksissani kehitysvammaisuuteen suhtautumisessa on osin samoja piirteitä ja osin päinvastaisia piirteitä kuin aiemmissa tutkimuksissa, joita esittelin luvussa kaksi. Eniten tutkimustulokseni myötäilevät Minna Saarisen (2013) tutkimustuloksia. Saarisen (emt.) tutkimuksessa ilmeni voimakkaimmin passiivista ja tasa-arvoista suhtautumista. Suojelevaa ja kielteistä suhtautumista oli vähäisemmin. Tasa-arvoinen suhtautuminen tarkoitti hyväksyvää ja positiivista asennoitumista, ja sellaista oli tässäkin tutkimuksessa eniten havaittavissa. Tästä tutkimuksesta löytyi lisäksi hieman piirteitä suojelevasta / holhoavasta suhtautumisesta, jos näkemykset kehitysvammaisten puolesta puhumiselle lasketaan samantyylliseksi suhtautumiseksi. Myös negatiivisen suhtautumisen vähäisyys yhdistää molempia tutkimuksia.

Riitta Kuparisen (2005) tutkimukseen verrattuna sain päinvastaisia tuloksia. Kuparisen tutkimuksessahan asenteet kehitysvammaisia kohtaan olivat hyvin kielteiset. Eroa selittänee osaltaan täysin erilainen konteksti, jossa asennoitumista ilmaistiin. Kuparinenhan tarkasteli tutkimuksessaan tapaustutkimuksena erästä kehitysvammaisten asuntolan rakentamishanketta. Myös Henriikka ja Jari Niemenmaiden (2006) tutkimuksen tulokset erosivat tutkimustuloksistani. Niemenmaiden tutkimustulosten mukaan kehitysvammaiset kuuluivat autistien ja käytöshäiriöisten ohella niiden joukkoon, joita kohtaa asennoituttiin kielteisimmän, vaikka kaikkiaan erilaisuuteen asennoituttiin ennemmin myönteisesti kuin negatiivisesti.

Nygårdin (1998) ja Harjulan (1996) tutkimustulokset puolestaan myötäilevät osin tämän tutkimuksen tuloksia. Nygårdin ja Harjulan tutkimuksissa kehitysvammaisiin suhtauduttiin 1800-luvun puolella suopeasti, mutta 1900-luvulle siirryttäessä asenteet muuttuivat kielteisemmiksi heitä kohtaan. Huomiota herättävää Nygårdin ja Harjulan tutkimuksissa verrattuna tähän tutkimukseen oli se, missä määrin vammaisuudesta kirjoitettiin tutkittavana ajankohtana. Harjula toteaa teoksessaan, että vammaisuus pääsi 1800- ja 1900 -lukujen taitteessa vain harvoin lehtien otsikoihin ja laajan huomion kohteeksi. Ajankohtaiset, päivänpolttavat asiat, kuten valtiollinen politiikka ja työväenkysymys täyttivät sen sijaan lehtien palstat. (emt., 18.) Muutos on valtava, kun vertaa miten

runsaasti ja laajalti erilaisissa medioissa, Pertti Kurikan Nimipäivät – yhtyettä, yhtyeen euroviisutaivalta ja kehitysvammaisia yleisesti koskevia asioita käsiteltiin keväällä 2015. Näen tämän tärkeänä huomion siinä mielessä, että kummassakin tapauksessa mediajulkisuuden määrällä on saattanut olla vaikutusta tutkimusten tuloksiin. median

On huomattava, että sekä Kuparisen (2005) että Niemenmaiden (2006) tutkimuksista on jo aikaa reilu kymmenen vuotta. Tämän jälkeen asenteet vammaisia kohtaan ovat saattaneet muuttua positiivisempaan suuntaan. Onhan asennoitumisessa kehitysvammaisia kohtaan esiintynyt ennenkin vaihtelua, kuten Nygårdin (1998) ja Harjulan (1996) tutkimukset osoittivat. Suhtautumisen muuttumisesta myönteisempään suuntaan antaa viitteitä Saarisen (2013) tutkimus tämän tutkimuksen ohella. Näkemystä vahvistaa myös Ellen Randelin (2014) tutkimus muutaman vuoden takaa. Randelin toteaa tutkimuksessaan, että vammaisuusasenteissa saattaisi olla muutosta myönteisempään suuntaan. Randelin perustaa näkemyksensä siihen, että hänen tutkimuksensa osoitti kuinka vammaisten samanlaisuutta painottava diskurssi on voimistunut.

6.2 Tulosten yleistettävyys, luotettavuus ja merkitys

Olen tehnyt tutkimukseni laadullisena tapaustutkimuksena, joten tutkimukseni tulokset eivät ole samaan tapaan yleistettävissä, kuten kvantitatiivisessa tutkimuksessa. Eskolan ja Suorannan (1998) mukaan laadullisen tutkimuksen tulosten yleistettävyttä voi kuitenkin parantaa esimerkiksi vertailemalla tuloksia muihin tutkimustuloksiin. Tällä tavoin olenkin edellä jonkin verran tehnyt. (Eskola & Suoranta 1998, 65–68.) Kaiken kaikkiaan tapaustutkimuksessa tulosten yleistettävyteen suhtaudutaan monella tavalla. Toisten mielestä tulokset ovat yleistettävissä, toisten mielestä eivät. Laineen ym. (2007, 27–28) mielestä tapaustutkimuksen tuloksia on mahdollista yleistää kahdella tapaa. Yleistämistä voidaan tehdä tapauksen sisällä tai perinteisemmin tapausta suhteutetaan laajempaan kokonaisuuteen.

Hirsjärvi ym. (2004, 178, 217) ohjeistavat, että tutkija voi kohentaa kvalitatiivisen tutkimuksensa luotettavuutta selostamalla yksityiskohtaisesti, selvästi ja totuudenmukaisesti miten tutkimuksen jokainen vaihe on toteutettu. Tutkimuksen luotettavuuteen liittyy lähtökohtaisesti myös ajatus, että tutkija arvioi kriittisesti käyttämiänsä lähteitä. Vesala & Rantanen (1999, 28) toteavat puolestaan, että laadullisen tutkimuksen pätevyyttä ja luotettavuutta arvioitaessa on kyse tulkintojen

uskottavuudesta. Uskottavuuden syntymisessä pätevät samat periaatteet mitä Hirsjärvi ym. muutkin (2004) mainitsivat luotettavuuden rakentamiseen tarvittavan. Loppujen lopuksi lukijat ratkaisevat miten luotettavana he tutkimusta pitävät (Häikiö & Niemenmaa 2007, 56).

Tämän tutkimuksen luotettavuuden ja pätevyden takaamiseksi olen pyrkinyt toimimaan, kuten edellisessä kappaleessa ohjeistettiin. Olen kuvannut aineiston keruuta ja analyysin kulkua siten kuin ne ovat todellisuudessa toteutuneet. Olen mahdollisimman tarkasti luonnehtinut millainen aineisto on tutkimuksessani käytössä. Lisäksi olen yrittänyt läpi koko tutkimuksen kertoa johdonmukaisesti ja perustellen tekemistäni ratkaisuisista. Tutkimusprosessin reflektiossa pohdin vielä laajemmin kokemuksia tutkimuksen tekemisestä.

Tutkimukseni antoi ajankohtaista tietoa siitä miten kehitysvammaisuuteen ja kehitysvammaisiin suhtaudutaan 2010-luvulla. Tutkimus antoi myös viitteitä siitä, että suhtautumisessa on kuljettu myönteisempään suuntaan. Asenteiden ohella tutkimus toi esiin, minkälaisiin asioihin kehitysvammaisuus ominaisuutena liitetään ja mistä näkökulmista kehitysvammaisuutta määritellään. Tutkimus tarjonnee siten myös perspektiiviä sille millaisiin asioihin tulisi kiinnittää huomiota, kun halutaan edistää kehitysvammaisten ihmisten yhdenvertaisuutta muiden ihmisten kanssa. Siten jatkossakin olisi tärkeää tutkia miten kehitysvammaisuuteen suhtaudutaan. Jatkotutkimukset voisivat osoittaa myös onko kehitysvammaisiin ja kehitysvammaisuuteen suhtautumisessa kuljettu myönteisempään suuntaan vai ei.

Sosiaalityön käytäntöjen (ja tutkimuksenkin) kannalta tutkimukseni tulokset muistuttivat kuinka (kehitys)vammaisia asiakkaita ei tule niputtaa yhteen ja samaan kategoriaan, kun mietitään millaisia tukitoimia ja palveluita he tarvitsevat tai haluavat. Vammattomiin ihmisiin tai toisiin (kehitys)vammaisiin vertaamisen sijaan (kehitys)vammaiset ihmiset tulisi ottaa huomioon ja heitä pitäisi ymmärtää sellaisina kuin kukin on. Tutkimukseni muistutti myös kuinka sosiaalityössä ei tule unohtaa yhteiskunnallista vaikuttamista ja asiakkaiden oikeuksien puolustamista. Harva kehitysvammaisen kykenee vaikuttamaan itseään koskeviin päätöksiin ja korjattavia epäkohtia kehitysvammaisten aseman, osallisuuden ja ihmisoikeuksien osalta löytyy edelleen paljon.

Tutkimukseni tarjosi lisäksi yhdenlaisen, mutta samalla yksityiskohtaisen kuvauksen Pertti Kurikan Nimipäivien euroviisutaipaleesta. Toisenlainen kuva olisi saattanut muodostua, jos olisin tarkastellut tapausta itsessään enkä tapauksena, joka ilmentää kehitysvammaisuuteen suhtautumista.

Myös jonkun muun tutkimusnäkökulman kautta tarkasteltuna Pertti Kurikan Nimipäivien euroviisutaival olisi saattanut vaikuttaa hieman erilaiselta kuin tässä tutkimuksessa. Näistä seikoista huolimatta uskon, että tutkimukseni myötä lukija saa melko hyvän käsityksen Pertti Kurikan Nimipäivien euroviisutaipaleesta.

Asennetutkimusten jatkamisen tarpeellisuuden lisäksi tutkimukseni herätti toisenlaisia ideoita jatkotutkimusaiheista. Tutkimuksessani tuli esiin kuinka Pertti Kurikan Nimipäivien menestyksen ajateltiin olevan toisaalta merkki kehitysvammaisten yhteiskunnallisen aseman vahvistumisesta ja toisaalta sen nähtiin edistävän tätä. Mielestäni olisi erittäin mielenkiintoista tarkastella onko kehitysvammaisten aseman, osallisuuden ja ihmisoikeuksien osalta tapahtunut kehitystä parin vuoden aikana Pertti Kurikan Nimipäivien euroviisutaipaleen jälkeen. Voihan olla niinkin, että keväällä 2015 kehitysvammaisten saamasta runsaasta julkisuudesta huolimatta, yhdenvertaisuuden tiellä on tapahtunut käänne huonompaan suuntaan.

6.3 Tutkimusprosessin reflektio

Liisa Häikiö ja Vivi Niemenmaa (2007, 41) toteavat, että tutkimuksia pystytään harvoin tekemään niin johdonmukaisesti kuin monista valmiista tutkimuksista voisi ajatella. Heidän mielestään onkin tärkeää, että tutkimuksissa tuodaan esiin avoimesti tutkimuksen aikana ilmenneet harha-askleet ja epävarmuudet. Yhdyn näihin ajatuksiin täysin. Omaa tutkimustaan aloitteleva ensikertalainen voi säikähtää ja epäröidä omia tutkimusvalmiuksiaan, jos hän saa valmiisiin tutkimuksiin perehtyessään sen käsityksen, että tutkimukset ovat edenneet alusta loppuun asti hyvin hallitusti. Voin suoraan myöntää, että tämä tutkimus on edennyt monin paikoin epäjärjestelmällisesti ja epävarmasti. Seuraavissa kappaleissa reflektoinkin koko tutkimusprosessini kulkua. Toivon, että jollekin oman opinnäytetyönsä kanssa painivalle tästä olisi hyötyä.

Luulisi, että yhden pro gradu - tutkielman tehtyä toisen laatiminen olisi melkein kuin lasten leikkiä. Näin ei ollut ainakaan minun kohdallani. Toki joltain osin toisen tutkimuksen tekeminen oli ensimmäistä helpompaa. Tiesin jo etukäteen, että tutkielman voi saada valmiiksi, vaikka aikaa kuluisi ja välillä ahdistaisi kovastikin. Ensimmäisen tutkielmani aikaan, kaikkien vaikeuksien keskellä, en ollut siitä ollenkaan varma. Kaikkein hankalin vaihe tässä tutkimuksessa oli ehdottomasti alku. Hapuilin pitkään mitä alan tarkalleen tutkia, miten toteutan tutkimukseni ja

mitkä ovat keskeisiä käsitteitä. Tutkimussuunnitelman ”pullautettuani” olinkin jo melko väsymys tutkielman tekijä. Tutkimuksen jatkaminen oli kuitenkin tutkimussuunnitelman valmistumisen myötä jonkin aikaa helpompaa. Olin edennyt tutkimusprosessissani mieluisimpaan vaiheeseen eli aineiston keräämiseen ja sen käsittelyyn.

Aineiston kerääminen oli helppoa ja nopeasti toteutettavissa. Tilasin itselleni Helsingin Sanomien verkkolehden, jotta pääsin käyttämään lehden verkkoarkistoa. Arkiston hakutoiminnalla sain hetkessä aineiston silmiäni eteen. Olin ihmeissäni miten vaivattomasti aineiston voikaan hankkia. Edellistä tutkielmaani varten olin tehnyt 11 haastattelua ja aineiston keräämisessä kului aikaa huomattavasti enemmän kuin nyt. Suosittelenkin lämpimästi tuleville tutkielman tekijöille tällaisten tai valmiiden aineistojen käyttöä. Aineiston käsittely ei lähtenyt kuitenkaan sujumaan niin mutkattomasti kuin odotin (ks. tarkemmin aineiston analyysi -luvusta). Vasta yrityksen, erehdyksen, paremman perehtymisen ja uuden yrityksen myötä sain analyysini toteutettua.

Toteutin analyysin ajallisesti kahdessa osassa, mikä ei ollut suunniteltua eikä myöskään hyvä asia tutkimuksen etenemisen kannalta. Olin saanut analyysistä tehtyä suunnilleen kolme neljäsosaa, kun syventävien opintojeni harjoittelu alkoi. Harjoittelun, harjoitteluun liittyvien opiskelutehtävien ja lapsiperhe-elämän ohella ei tutkimuksen teolle jäänyt yhtään aikaa. Tutkimuksen tekeminen keskeytyi tästä syystä liki puoleksi vuodeksi.

Harjoittelun jälkeen palaaminen tutkimuksen äärelle tuntui raskaalta ja hankalalta, vaikka en ollut menettänyt kiinnostusta tutkimusaiheeni kohtaan missään vaiheessa. Tauko oli tehnyt siinä mielessä hyvää, että olin päässyt sopivasti etäännyttämään tutkimuksestani. Toisin sanoen kykenin tarkastelemaan aikaansaannoksiani objektiivisemmin ja kriittisemmin kuin silloin, kun olin ollut yhtämittäisesti uppoutuneena tutkimuksen teon syövereihin. Tauon jälkeen tutkimukseni näytti silmissäni isolta keskeneräiseltä palapeliltä, jonka valmistuminen vaatisi vielä monen palan lisäystä ja siirtoa. Mikään tutkimukseni osioista ei siis vaikuttanut täysin valmiilta. Tauosta oli haittaa puolestaan siinä mielessä, että minulla oli hankaluuksia muistaa miten olin aiemmin tehnyt analyysia. Kaikeksi onneksi olin pitänyt tutkimuspäiväkirjaa ja sieltä sain kaivettua esiin hyvät toimintaohjeet itselleni.

Epävarmuus vaivasi mieltäni silloin tällöin pitkin tutkimusprosessia, mutta sitä oli vain siedettävä. Minua epäilytti esimerkiksi voiko tutkimustani millään muotoa luonnehtia tapaustutkimukseksi

tutkimusaineistoni yksipuolisuuden vuoksi. Vertasin työtäni erityisesti ensimmäiseen pro gradu – tutkielmaani (Kujansuu 2008) *”Tampereella ei oo yhtään kesää ettei Hämeenkatu olisi auki – tapaustutkimus ympäristöasioista osana katusaneeraamisen materiaalihankintoja”*, joka oli aineiston monipuolisuuden osalta tyypillinen tapaustutkimus. Ensimmäisen tutkielmani aineisto koostui nimittäin useasta haastattelusta, havainnoinnista ja monista dokumenteista. Sain lopulta vakuutettua itseni sillä, että sinänsä yksipuolinen aineistoni sisältää kuitenkin useita erilaisia tekstimuotoja (lukijoiden kommentteja, toimittajien artikkeleita ja lukijoiden mielipidekirjoituksia).

Kerran tutkimusprosessin aikana säikähdin kunnolla. Olin jo pitkään tehnyt tutkimustani, mutta päätin etsiä lisää kirjallisuutta teoriapohjaa varten. Kesken haun tuli vastaan Korpelan (2016) pro gradu -tutkielma. Pelästyin, sillä Korpelan tutkimus vaikutti ensisilmäyksellä aivan samanlaiselta kuin omani. Korpela oli tutkimukseni tapaan tarkastellut tapaustutkimuksena Pertti Kurikan Nimipäivät -yhtyeen euroviisu-uutisointia keväältä 2015. Säikähdin kuitenkin turhaan. Kun perehdyin tähän tutkimukseen paremmin, sain havaita, että se sisälsi erilaisen aineiston ja tätä oli analysoitu toisenlaisella analyysimenetelmällä kuin omassa tutkimuksessani.

Jos alku oli tutkimusprosessini hankalin vaihe, hyvänä kakkosena tuli loppuvaihe. Kaiken puurtamisen jälkeen piti vielä hioa tekstiä, tarkistaa lähdeviitteiden ja lähdeluettelon paikkansapitävyydet sekä tehdä kaikenmoista muuta sekalaista, johon kului yllättävän kauan aikaa. Tässä kohtaa lyhyt tauko olisi ollut tarpeen, jotta olisi päässyt irti sokeudesta omaa tekstiään kohtaan. En halunnut kuitenkaan enää hetkeksikään pitkittää tutkielmani valmistumista, sillä olin hyvin väsynyt ja turhautunutkin koko tutkielman tekemiseen. Huvittavinta oli, että samaan aikaan Aamulehdessä julkaistiin Juba Tuomolan (2016) Viivi ja Wagner – sarjakuva, jossa Wagnerin ajatukset olivat kuin suoraan minun ajatuksistani kopioitu. Sarjakuvassa Viivi ilmoittaa Wagnerille tekevänsä gradua. Wagner tokaisee: *”Tuossa iässä?! Se nyt ainakin on ajanhukkaa. Pesisit pyykkiä!”* Viivi tiuskaisee: *”Hävytön!”* Wagner jatkaa: *”Sen päivän kun näkisi, valmistumispäivän.”*

Se päivä on nyt vihdoin näkyvässä, sillä tutkielmani on valmis. Pääsin kuin pääsinkin vaikeuksien kautta voittoon!

Lähteet

Allport, Gordon (1935/1967). Attitudes. Teoksessa Martin Fishbein (toim.): *Readings in Attitude Theory and Measurement*. New York: Wiley, 1-13.

Berger, Peter L & Luckmann, Thomas (1994). *Todellisuuden sosiaalinen rakentuminen: tiedonsosiologinen tutkielma*. Suom. Vesa Raiskila. Helsinki:Gaudeamus. (Alkuteos *The Social Construction of Reality*, 1966.)

Billig, Michael (1996). *Arguing and thinking: a rhetorical approach to social psychology*. Cambridge: Cambridge University Press.

Dead Kennedys (2015). *Punk band with Down Syndrome raises awareness in Eurovision Contest / Death and Taxes*. Saatavilla <<https://www.facebook.com/deadkennedys/posts/10153020533380638>> Viitattu 16.11.2015.

Eagly, Alice H & Chaiken, Shelly (1993). *The Psychology of Attitudes*. Fort Worth, USA: Harcourt Brace College Publishers.

Eduskunta (2016). *Vammaisten oikeuksien yleissopimuksen ratifiointi*. Saatavilla <https://www.eduskunta.fi/FI/tietoeduskunnasta/kirjasto/aineistot/kotimainen_oikeus/LATI/Sivut/vammaisten-oikeuksien-yleissopimuksen-ratifiointi.aspx> Viitattu 11.2.2017.

Ekholm, Elina & Teittinen, Antti (2014). *Vammaiset nuoret ja työntekijäkansalaisuus. Osallistumisen esteitä ja edellytyksiä*. Helsinki: Kela.

Eskola, Jari & Suoranta, Juha (1998). *Johdatus laadulliseen tutkimukseen*. Tampere: Vastapaino.

Eurovision Song Contest (2017a). *Eurovision Song Contest*. Saatavilla <<http://www.eurovision.tv/page/timeline>> Viitattu 11.2.2017.

Haarni, Ilka (2006). *Keskeneräistä yhdenvertaisuutta. Vammaisten henkilöiden hyvinvointi ja elinolot Suomessa tutkimustiedon valossa*. Helsinki: STAKES.

Haila, Yrjö (2007). Analogiamallit ja dynaaminen yleistettävyyys. Teoksessa Markus Laine & Jarkko Bamberg & Pekka Jokinen (toim.) *Tapaustutkimuksen taito*. Helsinki: Gaudeamus, 173–190.

Harjula, Minna (1996). *Vaillinaisuudella vaivatut vammaisuuden tulkinnat suomalaisessa huoltokeskustelussa 1800-luvun lopulta 1930-luvun lopulle*. Helsinki: Suomen historiallinen seura.

Heiskanen, Marja-Liisa (2008). *Henkilökohtaisen avustajajärjestelmän kaksi vuosikymmentä suomalaisessa vammaispolitiikassa*. Stakes, Raportteja 10/2008. Helsinki: Valopaino Oy.

Helsingin Sanomat (2015a). 3.3.2015. *Pertti Kurikan nimipäivistä tekeillä taas elokuva -"Huipulla on tuulista"*. Saatavilla <<http://www.hs.fi/kulttuuri/art-2000002805477.html>> Viitattu 15.2.2017.

Helsingin Sanomat (2015b). 2.3.2015. *Aina mun pitää rikkoa ennätyksiä*. Saatavilla <<http://www.hs.fi/kulttuuri/art-2000002805062.html>> Viitattu 16.11.2015

Helsingin Sanomat (2016). 27.12.2016. *Pertti Kurikan Nimipäivien viimeisellä keikalla Tapaninpäivänä oli hikista, ahdasta ja tunteikasta eli aivan mahtavaa*. Saatavilla <<http://www.hs.fi/kulttuuri/art-2000005022200.html>> Viitattu 15.2.2017.

Helsingin yliopisto (2015). *Yhteiskuntatieteellinen vammaistutkimus*. Saatavilla <<http://www.helsinki.fi/yhteiskuntapolitiikka/tietoa/vammaistutkimus.html>> Viitattu 20.11.2015.

Hirsjärvi, Sirkka & Remes, Pirkko & Sajavaara, Paula (2004). *Tutki ja kirjoita*. Helsinki: Tammi.

Hurst, Rachel (1995). *Choice and Empowerment -lessons from Europe*. Disability and Society. Vol.10. No.4., 529–534.

Huttunen, Matti (2014). *Älyllinen kehitysvammaisuus. Lääkärikirja Duodecim*. Saatavilla <http://www.terveyskirjasto.fi/terveyskirjasto/tk.koti?p_artikkeli=dlk00556> Viitattu 29.11.2015.

Häikiö, Liisa & Niemenmaa, Vivi (2007). Valinnan paikat. Teoksessa Markus Laine & Jarkko Bamberg & Pekka Jokinen (toim.) *Tapaustutkimuksen taito*. Helsinki: Gaudeamus, 41–56.

Jallinoja, Riitta (2006). *Perheen vastaisuus : Familistista käännettä jäljittämässä*. Helsinki: Gaudeamus.

Katsui, Hisayo (2005). *Towards Equality Creation of the Disability Movement in Central Asia*. Helsinki: University Press.

Kemppainen, Jouni K (2015). *Suomen euroviisuedustaja Pertti Kurikan Nimipäivät pitää pissatauot ajallaan*. Helsingin Sanomien kuukausiliite. Helsingin Sanomat 13.2.2015.

Kivirauma, Joel (toim.) (2008). *Muuttuvat marginaalit: näkökulmia vammaistutkimukseen*. Suomen Vammaistutkimuksen Seuran 1. vuosikirja 2008. Helsinki: Kehitysvammaliitto ry.

Korpela, Helena (2016). ”MENNÄÄN JUOMAAN VIINII WIENIIN!” Pertti Kurikan Nimipäivät ja vammaisuuden kuvaamisen tavat mediassa euroviisu-keväänä 2015. Journalistiikan pro gradu - tutkielma. Viestinnän, median ja teatterin yksikkö: Tampereen yliopisto.

Kouvolan Sanomat (2013). *Nimipäiväjuhlien järjestäjä*. Kouvolan Sanomat 5.1.2013.

Kujansuu, Johanna (2008). ”*Tampereella ei oo yhtään kesää, ettei Hämeenkatu olisi auki. – Tapaustutkimus ympäristöasioista osana katusaneeraamisen materiaalihankintoja.*” Ympäristöpolitiikan pro gradu – tutkielma. Yhdyskuntatieteiden laitos: Tampereen yliopisto.

Kuparinen, Riitta (2005). ”*Ei meidän naapuriin*”: Tapaustutkimus asukasyhteisön suhtautumisesta kehitysvammaisten asuntolan rakentamiseen. Kotu-tutkimuksia 3/2005. Helsinki: Kehitysvammaliitto ry.

KVTL (Kehitysvammaisten Tukiliitto ry) (2015). *Mikä on kehitysvamma?* Saatavilla < <http://www.kvtl.fi/fi/kehitysvamma>-> Viitattu 17.11.2015.

Laine, Markus & Bamberg, Jaakko & Jokinen, Pekka (2007). Tapaustutkimuksen käytäntö ja teoria. Teoksessa Markus Laine & Jarkko Bamberg & Pekka Jokinen (toim.) *Tapaustutkimuksen taito*. Helsinki: Gaudeamus, 9-38.

Laki kehitysvammaisten erityishuollosta 519/1977. Saatavilla < <http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1977/19770519>> Viitattu 5.2.2017.

Leino, Helena (2007). Yleinen ongelma, yksi tapaus. Teoksessa Markus Laine & Jarkko Bamberg & Pekka Jokinen (toim.) *Tapaustutkimuksen taito*. Helsinki: Gaudeamus, 214–227.

Levikkitilastot (2014). Saatavilla <<http://mediaauditfinland.fi/levikit/tilastot/>> Viitattu 29.11.2015.

Lordi (2017). *Lordi*. Saatavilla < <http://www.lordi.fi/band/>> Viitattu 10.3.2017.

Miettinen, Sonja (2010). Vammaisuutta kuvaamassa. Maailman terveysjärjestön toimintakykyluokitukset vammaisuutta koskevan tiedon tuottamisen käytäntöinä. Teoksessa Antti Teittinen (toim.): *[pois laitoksista!] vammaiset ja hoivan politiikka*. Palmenia-sarja 68. Helsinki: Gaudeamus, 42–64.

MTV (2015). *Pertti Kurikan Nimipäivät: Ulkomaiset tv-kanavat bändin perässä Suomessa*. Saatavilla <<http://www.mtv.fi/viihde/musiikki/artikkeli/pertti-kurikan-nimipaivat-ulkomaiset-tv-kanavat-bandin-perassa-suomessa/4761394>> Viitattu 17.11.2015.

Niemenmaa, Henriikka & Niemenmaa Jari (2006). *Opettaja- ja erityisopettajaopiskelijoiden sekä luokanopettajien ja erityisopettajien asenteet poikkeaviin ihmisryhmiin*. Pro gradu – tutkielma. Erityispedagogiikan laitos ja opettajankoulutuslaitos. Jyväskylän yliopisto.

Nygård, Toivo (1998). *Erilaisten historiaa: Marginaaliryhmät suomessa 1800-luvulla ja 1900-luvun alussa*. Jyväskylä: Atena.

Peltola, Taru (2007). Empirian ja teorian vuoropuhelu. Teoksessa Markus Laine & Jarkko Bamberg & Pekka Jokinen (toim.) *Tapaustutkimuksen taito*. Helsinki: Gaudeamus, 111–129.

Peuhkuri, Timo (2007). Teoria ja yleistämisen kriteerit. Teoksessa Markus Laine & Jarkko Bamberg & Pekka Jokinen (toim.) *Tapaustutkimuksen taito*. Helsinki: Gaudeamus, 130-148.

Pietikäinen, Minna (2012). *Vajaamielisiä ja punkkareita -diskursseja kehitysvammaisista*. Sosiaalipsykologian pro gradu -tutkielma. Valtiotieteellinen tiedekunta. Helsingin yliopisto.

PKN (Pertti Kurikan Nimipäivät) (2015). *Pertti Kurikan Nimipäivät yhtyeen verkkosivut*. Saatavilla <<http://www.pkn.rocks/>> Viitattu 16.11.2015.

Puohiniemi, Martti (2002). *Arvot, asenteet ja ajankuva*. Espoo: Limor.

Randelin, Ellen (2014). *Uhri vai sankari? Vammaisuuden diskurssit Helsingin Sanomissa*. Yleisen ja aikuiskasvatustieteen pro gradu -tutkielma. Käyttätymistieteiden laitos: Helsingin yliopisto.

Saaranen-Kauppinen, Anita & Puusniekka, Anna (2006). KvaliMOTV - Menetelmäopetuksen tietovaranto [verkkajulkaisu]. Tampere: Yhteiskuntatieteellinen tietoaarkisto [ylläpitäjä ja tuottaja]. <<http://www.fsd.uta.fi/menetelmaopetus/>>. Viitattu 23.11.2015.

Saarinen, Minna (2013). *Vaikeasti kehitysvammaiseksi diagnosoituun opiskelijaan kohdistuneet suhtautumistyyliyt yliopisto- ja vapaa-ajan ympäristöissä*. Kasvatus & Aika 7 (4) 2013, 60–71.

Saloviita, Timo (2013). *Lines of development in social research on disability in finland between the years 1970-2010*. Scandinavian Journal of Disability Research, 15, 38–54.

Sanomalehtien liitto (2015). *Sanomalehtitieto*.

Saatavilla <<http://www.sanomalehdet.fi/sanomalehtitieto>> Viitattu 29.11.2015.

Savtschenko, Victor & Suikkanen, Asko & Linnakangas, Ritva (2010). *Vammaiset ja pitkäaikaissairaat Suomen maakunnissa: prevalenssi, työllisyys, tulot ja koulutus*. Yhteiskuntapolitiikka 75 (2010):1.

Seppälä, Heikki (2010). Hoivan ja asumisen välimaastossa. Pohdintoja kehitysvammaisuuden kaksista kasvoista. Teoksessa Antti Teittinen (toim.): *[pois laitoksista!] vammaiset ja hoivan politiikka*. Palmenia-sarja 68. Helsinki: Gaudeamus, 180–198.

Suomisanakirja (2015). *Synonyymit sanalle asenne*. Saatavilla <<http://www.synonyymit.fi/asenne>> Viitattu 25.11.2015.

Tamminen, Sakari (2007). Tietotekniikan laadullinen asennetutkimus. Teoksessa Kari Mikko Vesala & Teemu Rantanen (toim.) *Argumentaatio ja tulkinta. Laadullisen asennetutkimuksen lähestymistapa*. Helsinki: Yliopistopaino, 225–249.

Tautiluokitus ICD-10 (2011). *Luokitukset, termistöt ja tilasto-ohjeet*. Suomalainen 3. uudistettu painos Maailman terveysjärjestön (WHO) luokituksesta ICD-10. Helsinki : THL (Terveyden ja hyvinvoinnin laitos).

Teittinen, Antti (2006). *Vammaisuuden tutkimus*. Helsinki: Yliopistopaino.

Tonttila, Kirsti (2010). *Yrittäjyyden arvottaminen akateemisten nuorten argumentoinnissa*. Helsinki: Yliopistopaino.

Tuomola, Juba (2016). *Viivi ja Wagner*. 5331/2016.

Turun Sanomat (2015). 14.5.2015. *PKN:stä tekeillä Tokasikajuttu*. Saatavilla <<http://www.ts.fi/kulttuuri/770412/PKNsta+tekeilla+Tokasikajuttu>> Viitattu 16.11.2015.

VAMPO (2010). *Vahva pohja osallisuudelle ja yhdenvertaisuudelle. Suomen vammaispoliittinen ohjelma VAMPO 2010-2015*. Sosiaali- ja terveysministeriön julkaisuja 2010:4. Helsinki: Sosiaali- ja terveysministeriö.

Vehkakoski, Tanja (2006). *Leimattu lapsuus?: Vammaisuuden rakentuminen ammatti-ihmisten puheessa ja teksteissä*. Jyväskylä : Jyväskylän yliopisto.

Vehmas, Simo (2005). *Vammaisuus: Johdatus historiaan, teoriaan ja etiikkaan*. Helsinki: Gaudeamus.

Vehmas, Simo (2006). Kehitysvammaisuus, etiikka ja sosiaalinen vammaistutkimus. Teoksessa Antti Teittinen (toim.): *Vammaisuuden tutkimus*. Helsinki: Yliopistopaino, 211–236.

Vehmas, Simo (2009). *Vammaisuuden ontologia ja politiikka: Realismin ja konstruktionismin väistämätön liitto*. Kasvatus 40 (2), 111–120.

Vehmas, Simo (2010). *Vammaisuuden kokeminen ja kokemisen vammaisuus: Suomen vammaistutkimuksen seuran 2. vuosikirja*. Helsinki: Kehitysvammaliitto.

Vehmas, Simo (2012). Vammaisuus kulttuurisena konstruktiona. Teoksessa Marja-Liisa Honkasalo & Hannu Salmi (toim.): *Terveyttä kulttuurin ehdoilla*. Turku: Turun yliopisto, 269 – 289.

Vernerinet (2014). *Mitä kehitysvammaisuus on?* Saatavilla <<http://verneri.net/yleis/mita-kehitysvammaisuus-on>> Viitattu 13.11.2015.

Vesala, Kari Mikko (2004). Yrittäjäyys ja uhkakuvat. EU maanviljelijöiden asenteissa. Teoksessa Juha Nirikko & Kari M. Vesala (toim.): *Kirjoituksia maan sydämeltä*. Helsinki: Suomalaisen kirjallisuuden seura, 163–200.

Vesala, Kari Mikko & Rantanen, Teemu (1999). *Pelkkä puhe ei riitä. Maanviljelijän yrittäjäidentiteetin rakentumisen sosiaalipsykologisia ehtoja*. Helsinki: Yliopistopaino.

Vesala, Kari Mikko & Rantanen, Teemu (2007). Laadullinen asennetutkimus: lähtökohtia, periaatteita, mahdollisuuksia. Teoksessa Kari Mikko Vesala & Teemu Rantanen (toim.) *Argumentaatio ja tulkinta. Laadullisen asennetutkimuksen lähestymistapa*. Helsinki: Yliopistopaino, 11–61.

Wiio, Juhani (2006). *Media uudistuvassa yhteiskunnassa. Median muuttuvat pelisäännöt*. Sitran raportteja 65. Helsinki: Edita Prima Oy.

Wikipedia (2017). *Conchita Wurst*. Saatavilla <https://fi.wikipedia.org/wiki/Conchita_Wurst> Viitattu 10.3.2017.

WHO (2004). *Toimintakyvyn, toimintarajoitteiden ja terveyden kansainvälinen luokitus*. Helsinki: Stakes.

YLE (2015a) *Pertti Kurikan Nimipäivät UMK:n finaaliin*. Saatavilla <<http://yle.fi/uutiset/3-7789956>> Viitattu 16.11.2015.

YLE (2015b). *PKN ei selvinnyt Euroviisufinaaliin*. Saatavilla
<http://yle.fi/uutiset/pkn_ei_selvinnyt_euroviisufinaaliin/8004019> Viitattu 15.11.2015.

YLE (2015c). *Punkin pioneeribändin fanit sekosivat Pertti Kurikan Nimipäivistä - "Tämä on punkeinta ikinä!"* Saatavilla
<http://yle.fi/uutiset/punkin_pioneeribandin_fanit_sekosivat_pertti_kurikan_nimipaivista__tama_on_punkeinta_ikina/7784006> Viitattu 15.11.2015.

YLE (2015d). *Pertti Kurikan Nimipäivät lopettaa -basisti aikoo kunnallispolitiikkaan*. Saatavilla
<http://yle.fi/ylex/uutiset/pertti_kurikan_nimipaivat_lopettaa__basisti_aikoo_kunnallispolitiikkaan/3-8267369> Viitattu 15.11.2015.

Kuvat:

Sucksdorff, Anton / Yle. *Pertti Kurikan Nimipäivät*. Saatavilla
<<http://selkosanomat.fi/viihde/pertti-kurikan-nimipaivat-edustaa-suomea-euroviisuissa/>>
Käyttöoikeuslupa Kaisa Hilden / Yle 6.3.2017.

Eurovision Song Contest (2017b). *Logo of Eurovision Song Contest*. Saatavilla
<<http://www.eurovision.tv/page/press>> Viitattu 11.2.2017.